

Onze Vogels

54e jaargang no.11, november 1993

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

se

Sperling of forpuspapegaaitjes hebben weinig

De vogeltjes van het geslacht forpus vliegen reeds verschillende duizenden jaren rond in Zuid-Amerika. Momenteel gaat de kweek ervan in stijgende lijn zodat ze in Europa een opgaande populariteit genieten.

Ze beginnen dan ook meer en meer op onze tentoonstellingen te verschijnen waardoor vanzelfsprekend de interesse om ermee te kweken toeneemt. Het feit dat ze aan populariteit gewonnen hebben komt doordat deze minipapegaaitjes (de grootste heeft slechts de maten van de kleinste agapornis en de meesten zijn niet groter dan een kleine vink) in feite echte miniatuur kortstaart-papegaaitjes zijn. Zelfs hun paring en gedrag lijkt uitzonderlijk aan dat van de Zuid-Amerikaanse papegaaien. Dat deze vogeltjes zo weinig ruimte nodig hebben, in tegenstelling tot andere soorten papegaaien, spreekt in hun voordeel, speciaal voor die kwekers welke weinig ruimte bezitten. Een ander aantrekkelijk feit is dat ze gemakkelijk te sexen zijn, zelfs reeds in het nest. Vele kwekers van agaporniden zijn gefrustreerd omdat ze het zo lastig hebben met het samenstellen van paren roseicollis; personata's of fischeries, dat is bij de forpussen niet het geval. Tot slot, zingt het mannetje ook nog! Niet volgens de kanariestandaard, maar ze hebben de gewoonte buiten de nestkast te zitten, of juist in de invliegopening, terwijl ze een lang tjlpend en niet onmuzikaal gezang voortbrengen. Persoonlijk vind ik de groenstuit een betere vertolker dan de grijsrug of de oogring. De rest van hun vokaal repertorium lijkt een beetje op dat van de agaporniden, doch veel zachter, zelfs wanneer het stel lawaai maakt, iets wat bij gelegenheid al eens voorkomt zelfs tussen goed gepaarde koppels. Vele soorten en verschillende ondersoorten werden in het wild opgetekend. De Grijsrug (*Forpus coelestis*) is de meest bekende soort bij de liefhebbers. De

man heeft een blauwe romp, met blauw aan de buitenste slagpennen. Meestal hebben ze een helder groen masker met een blauwe "komma" -vormige tekening achter het oog. Ze

zijn 12,5 cm lang en men vindt ze langs de Pacifische zijde van de Andes, van de Chone rivier regio westelijk Ecuador naar het zuiden tot ongeveer Trujillo in Liberstad in noordwes-

ruimte nodig!

telijk Peru. Het zijn bewoners van droge struikgewaslanden en lage begroeiing in de tropische zone. Ze leggen 4 tot 6 eieren met intervallen van 2 dagen. Ze beginnen te broeden na het leggen van het 2e ei en dat gedurende 17 dagen. De jongen komen naakt ter wereld en na een 10-tal dagen zijn de slagpennen reeds te zien en na 20 dagen de groene veren. Ongeveer 30 dagen na het uitkomen verlaten de jongen het nest. Ze zijn heel goed te houden in ruime broedkooien van minimaal 70x40x40 cm. Als nestkasten kunnen die voor grasparkieten worden gebruikt, ongeveer 14x14x20 cm groot. Als nestmateriaal kunnen stukjes vermolmd hout worden verstrekt die door de vogels worden fijngeknaagd. We kennen een aantal kleurmutaties bij de Grijsrug zoals de lutino en de blauwe. Alle forpussen kan men behandelen als agaporniden, alhoewel ze veel kleiner zijn. Een voeding als voor agaporniden schijnt mijn vogels zeer goed te bevallen. Recente generaties die door mij gekweekt worden, gaven blijk goede tentoonstellingsvogels te zijn. Mijn eigen opleermethoden die ik eveneens gebruik voor agaporniden, is om jonge vogels in losse broedkooien te houden terwijl deze kooien meer en meer in de bevolkte omgeving van het huis gebracht worden, tot ze rustig blijven zelfs al staat de kooi in onze kamer. Slechts een korte periode van aanpassing in de tentoonstellingskooi is dan nog nodig alvorens er voor de eerste maal mee buiten te komen. Nadien veroorzaakt zelfs een grote tentoonstelling, zoals het nationaal kampioenschap, geen stress meer voor deze dieren. Geruchten doen de ronde al zou het geslacht in zijn geheel zeer sterk zijn, mijn mening is dat men deze vogeltjes zeer voorzichtig moet behandelen. Vanwege hun kleine gestalte bezitten ze een buitenzijde die een groter warmteverlies toelaat, en ik zou zeker mijn in dit jaar gekweekte jongen niet in de winter buiten durven laten zitten.

Over Japanse meeuwen

Bleekvleugel roodbruin

De bleekvleugel roodbruin is een selectievorm uit de pastelkweek. Een pastel moet een egale vogel zijn en een bleekvleugel daarentegen een kontrastrijke. Het vleugeldek en de pennen moeten in kleur zover mogelijk gereduceerd zijn evenals op de buik. Zo ontstaat er een crème-witte kleur. Een bleekvleugel mag geen v-vormige buiktekening tonen. De kop, borst, nek, broek en staartpennen mogen in kleur slechts minimaal gereduceerd zijn; dit voor een optimaal

kontrast. Om dit te bereiken moet men streng selekteren met de kweekkoppels. Gelet dient er op te worden dat de bovensnavel geen blauwe was toont, dat het masker niet te bleek van kleur is, de staart geen bruine was toont en dat er geen phaeomelaine meer in de vleugelpennen zit. Vogels met deze fouten moet men niet inzetten voor de kweek.

Tekst: Jan de Nijs
Foto: P. v.d. Hooven.

Over kleurkanaries

Zilverbruinpastel

Het recent geplaatste artikel handelend over blauwpastel gaf aan, dat de pastelfactor in elke gepigmenteerde kleurslag in te kweken is. Bij de zilverbruine kunnen wij gerust zeggen, dat de pastelfactor dikwijls met veel succes wordt ingekweekt, vooral in combinatie met de dominant-witfactor zien wij werkelijk prachtexemplaren op de shows. Als wij de standardeisen bekijken die voor deze kleurslag zijn vastgesteld en de gevolgen van een goed werkende pastelfactor daarin betrekken, dan zal menige liefhebber terecht tot de conclusie komen, dat pastel in combinatie met bruin zeker geen ongelukkige combinatie is, mogelijk zelfs dat de kleurslag zilverbruinpastel een zeer geschikte, misschien wel een ideale combinatie is. Volledigheidshalve moeten wij hier meteen aan toevoegen, dat niet uitsluitend in deze kleurslag prachtige pastellen te zien zijn, ook in enkele andere kleurslagen komen wij soms erg mooie pastellen tegen. De werking van de pastelfactor zorgt voor kwalitatieve vermindering van de aanwezige eumelanine, de zilverbruinpastelpop zal daardoor weinig of geen donkere bestreping meer laten zien. De beide aanwezige melanine-soorten, eumo en phaeo, zijn nagenoeg gelijk van kleur geworden. Genoemde kwalitatieve reductie van de donkere kleurstoffen heeft wel tot gevolg dat het totaalbeeld van de zilverbruinpastel aanzienlijk lichter van tint is dan de klassieke zilverbruine. Om te voorkomen dat er bij de nateelt te weinig aan bruinbezit overblijft, moeten wij bij het samenstellen van kweekparen steeds goed opletten dat beide partners beslist voldoende volbruine tint bezitten, zoniet dan zien wij bij de jonge vogels vrijwel zeker te licht van tint zijnde exemplaren verschijnen. Bij deze jongen zien wij dan ook vaak te lichte, soms nagenoeg kleurloze vleugel- en staartpennen en dat strookt niet met de gestelde eisen die aangegeven, dat de kleur in die grote pennen aan het totaalbeeld aangepast dient te zijn. Ook komt het in de praktijk nog al eens voor dat er in deze kleurslag vogels ter keuring worden voorgedragen, die rond de snavelbasis totaal geen bruine tint hebben maar als het ware een witte rand laten zien. Ook dat is, evenals een wit befje onder de snavel, uiteraard fou-

tief. Let goed op of het bruinbezit over het geheel goed egaal is, borst en flanken moeten mooi met voldoende bruine tint doorweven zijn zodanig, dat ook de zilverkleurige bijtint goed waarneembaar is. Als wij het bovenstaande goed in ons opnemen dan zijn wij al vrij goed op de hoogte van de belangrijkste pigmenteisen die aan deze kleurslag gesteld zijn. Omdat door de normale werking van de pastelfactor in deze kleurslag een nagenoeg streeploos pigment ontstaat, is de gestelde eis v.w.b. geen of nauwelijks waarneembare bestreping, vrij gemakkelijk bereikbaar. De rug maximaal vloeiend bruin, beginnend aan de snavel, in borst en flanken doorlopend zegt de standaard. Bij een juiste keuze van kweekpartners kan men zonder veel extra moeite tot het gewenste resultaat komen. Zonlicht heeft hierop, i.v.m. opbleking, een erg nadelige invloed. Bijkleur: eis is een zuivere zilvertint in borst en onderlichaam. Overwaasd met een onzuiver tintje wordt onherroepelijk gestraft. Blauwstructuur kunnen wij hier niet gebruiken. Storende vetstofkleurige aanslag op de schouders alsmede in vleugel- en staartpennen is foutief. Tegelijk moeten wij vaststellen dat de dominant zilverbruinpastel minimaal zichtbare aanslag mag tonen, de recessieve exemplaren kunnen geen vetstofkleur, dus geen aanslag laten zien. Naarmate de dominante exemplaren meer intensiviteit bezitten, wordt de kans op teveel aanslag

groter. De bijkleur, hier dus de zilvertint, moet goed waarneembaar zijn zonder dat deze in borst, flanken of onderlichaam te licht wordt. Het komt bij deze kleurslag sporadisch voor dat genoemde zilvertint onvoldoende waarneembaar is, het tegenovergestelde komt meer voor. Mijn standpunt is, dat in de praktijk de recessieven vaker de opmerking zullen krijgen dat ze over het geheel meer bruinbezit moeten tonen, dan dit bij de dominantzilverbruinpastellen het geval zal zijn. De waarschuwing voor te sterk intensief hebben wij reeds gegeven, het tegenovergestelde, dus teveel schimmel komt ook voor. Toont de rug teveel schimmelbezit, dan is daar van maximaal zichtbaar bruinbezit geen sprake meer. Om tot goede exemplaren te komen is het aan te bevelen, een man die split is voor pastel, te paren aan een klassieke pop. In de nateelt zien wij dan pastel popjes verschijnen en daarom is het voor de shows juist begonnen, de popjes zijn hier de tentoonstellingsvogels. Paren wij partners, die beide de pastelfactor tonen, dan zullen wij v.w.b. de nateelt vaak te weinig bruinbezit te zien krijgen. Eerder is genoemd dat pastel in hiergenoemde kleurslag een zeer geschikte factor is. Factoren zijn eigenschappen die in meer of mindere mate op elkanders gedrag of verschijningsvorm, invloed kunnen uitoefenen, die invloed kan soms nadelig maar ook wel eens voordelig zijn. Bij pastel in de bruinserie is er eerder sprake van vóór- dan van nadelige invloed, vandaar genoemd standpunt. ■

Tekst: A. van Eck.

Enkele ervaringen met de Blauwnek muisvogel

Muisvogels vormen een zeer aparte groep vogels welke in zes soorten alleen in Afrika te vinden zijn. In de vogelhandel zijn slechts twee soorten met enige regelmaat aan te treffen, namelijk de Gestreepte muisvogel (*Colius striatus*) en de Blauwnek muisvogel (*Colius macrourus*). Samen met de Bril muisvogel (*Colius indicus*) wordt de Blauwnek muisvogel ook wel in een eigen geslacht *Urocolius* geplaatst. Van de Blauwnek muisvogel worden vier ondersoorten onderscheiden, namelijk *Colius macrourus macrourus* welke voorkomt in Senegal tot Ethiopië en Sudan, *Colius macrourus laeneni* uit Ennedigebied, Tsjaad en Sudan, *Colius macrourus pulcher* die te vinden is in Somalië, Zuid-Ethiopië, Kenia en Noord-Tanzania en tenslotte *Colius macrourus griseogularis* van Zuidoost-Sudan, West-Oeganda, het Kongogebied van het Albert- en Eduardmeer tot Kivu, Ruanda, Burundi en Noordwest-Tanzania. Deze ondersoorten verschillen slechts gering in kleur van elkaar. De lengte van deze soort bedraagt 32 tot 38 centimeter, maar hiervan neemt de staart reeds 22 tot 28 centimeter in! Het biotoop waar we de Blauwnek muisvogel in de vrije natuur aantreffen bestaat voornamelijk uit doornstruik-steppen. Het houden en kweken in gevangenschap levert geen al te grote problemen op en reeds in 1931 ondernamen enkele dieren in de dierentuin van Berlijn een broedpoging. Helaas zonder succes. De eerste die wel succes had met de kweek van Blauwnek muisvogels was de heer Bieler uit West Duitsland in 1955. Het lukte hem zelfs met de door hem gekweekte vogels verder te kweken. In het vogelpark Walsrode leeft een groep van ongeveer 20 dieren in de enorme tropische doorloop-volière. Hier leven ze samen met duiven, prachtvinken, spreuwen, zonnerallen en talloze

andere vogelsoorten. Het voedsel voor de muisvogels bestaat uit een uitgebreid vruchtenmengsel en verder heb ik ze reeds vaker van de bladeren van de beplanting zien eten. Naast het normale opnemen van voedsel met de snavel, heb ik ook gezien hoe een muisvogel een stukje fruit met zijn poot opnam en het dan op papegaaien-manier naar zijn snavel bracht. In de natuur is het broedseizoen afhankelijk van het voedselaanbod, maar in gevangenschap kunnen ze het hele jaar door broeden, mits een juiste verzorging geboden wordt. Het nest, een klein kommetje, wordt gebouwd uit hooi, palmvezels en ander plantaardig materiaal en het legsel omvat normalerwijze twee eitjes alhoewel ook legfels van drie en vier eitjes bekend zijn. Omdat de vogels gelijk na het leggen van het eerste eitje beginnen te broeden, komen de jongen één dag na elkaar uit. De broedtijd bedraagt trouwens 11 dagen. De jongen groeien vrij snel en verlaten na 16 dagen het nest. De slaaggewoonte van de muisvogels zijn ook zeer merkwaardig. Indien meerdere exemplaren bij elkaar ge-

houden worden, hangen ze zich alle te samen aan een tak of aan het gaas en vormen op deze wijze een levende veren-bal. Al met al kunnen we stellen, dat muisvogels niet al te moeilijk te houden en te kweken zijn en ik hoop dat zich meer mensen met deze interessante vogeltjes gaan bezighouden.

Tekst en foto's Maarten de Ruiter.

Opmerking redactie!

In 1984 publiceerden wij een artikel over de geslaagde kweek met de Blauwnek muisvogel. De heer R. Bekers uit Bavel vertelde ons toen het navolgende:

"Reeds jaren bezit ik verschillende aparte vogelsoorten en steek ik veel tijd in het bezoeken van handelaren en vogelmarkten. Hierdoor ben ik in september 1983 in het bezit gekomen van een paartje Blauwnek muisvogels. Ik kocht ze van een handelaar op een vogelbeurs in Ulvenhout zonder eigenlijk te weten wat ik kocht. Zelfs de handelaar wist dat niet, want hij verkocht ze mij als een soort pestvogels. Toen ik die vogels daar zag, werd ik al direct door ze geïmponeerd. Ik vond ze prachtig van kleur maar vooral hun bouw en gedragingen fascineerden mij. Thuis gekomen heb ik ze direct ondergebracht in de ruime buitenvolière. Ik wist op dat moment niet eens wat voor voeding deze vogels moesten hebben. Die onwetendheid duurde echter niet lang want binnen heel korte tijd zaten ze gretig te eten van het fruit dat voor de andere bewoners van de volièrre klaar stond. Het voedingsprobleem was derhalve gauw opgelost. Het bevreesde mij toen ook dat die vogels

niet normaal op een zitstok of tak gingen zitten; ze hingen alsmaar daaraan en aan het gaas. Ik vond het overigens wel een pluspunt dat ze zich uiterst verdraagzaam gedroegen ten opzichte van de andere volièrebewoners, te weten mandarijnspreeuwen, grijskopspreewen, amathist spreeuwen, groene kardinalen, Chinese apfelvinken, kernbijters en nog wat andere meer kleinere soorten. U begrijpt wellicht mijn aanvankelijke ongerustheid. Korte tijd na mijn aankoop wist ik wat voor vogels ik in het bezit had gekregen, ze boeiden me toen nog meer. Ik heb ze in dat jaar in de buitenvlucht laten zitten totdat het ongeveer 8 graden vroom waarna ik ze in een kleine kooi in een onverwarmde ruimte binnenshuis plaatste. Eigenlijk niet zo zeer voor de vogels, want die bleken geen hinder van de kou te hebben, maar meer nog omdat het fruit steeds bevroor. Op 3 april van dit jaar heb ik ze weer in de volière ondergebracht. Die volière is ook voorzien van een ruim nachthok maar daarin gaan ze nooit; ze blijven altijd buiten. 's Nachts hangen ze alletwee, buik tegen buik, aan een tak of half over elkaar aan het gaas. Het is een leuk gezicht om ze te zien hangen; met gestrekte pootjes, het snaveltje net boven het takje waaraan ze hangen uitkomend, en de rest loodrecht er onder. In de literatuur lees je steeds dat er tussen beide sexen geen verschil is te zien. Welnu, ik

meen dat er wel degelijk verschil bestaat. De man is duidelijk veel grover en forser van lichaamsbouw hetgeen zich vooral op de schouders goed laat zien. Verder is de staart van de man langer en heeft hij een iets grotere kop. De kleur van beiden is gelijk en beide zetten ook bij enige opwindning hun kuif op. Het bovenstaande is me vooral opgevallen toen ik het baltzen van deze vogels mocht waarnemen. Het was ongeveer begin mei toen ik de meest grote vogel dansend en springend op een tak van de brem bezig zag. De wat kleinere vogel zat in zijn nabijheid. Na zeker wel 25 tot 30 minuten van intensief en hevig dansen en springen volgde de paring. Enkele dagen nadien begonnen de vogels met strohalmen en takjes te slepen. De takjes trokken ze gewoon van de struiken af. Ze brachten dit naar een plek in de volière welke later toch niet de nestplaats zou worden. Op een gegeven moment ontdekte ik in een struik dichtbij het gaas, een plat nest met daarin een kommetje. Dat nest moet in een tijdsbestek van slechts één dag zijn gebouwd. Ik liet het voor wat het was. Enige tijd daarna zou ik voor een weekje op vakantie gaan en twee dagen daar vóór controleerde ik het nest. Tot mijn grote verbazing lagen er twee jongen in alsmede een niet uitgekomen ei, wit met bruinachtige streepjes. Precies kan ik het niet zeggen, maar ik vermoed dat de broedduur ongeveer 12

dagen bedraagt. Beide oudervogels broeden en zij brengen ook samen hun jongen groot. Op de vijfde dag hebben we geprobeerd om de jongen met 4.5 mm ringen te ringen, echter de daarop volgende dag waren de ringen van de pootjes. Op de zevende dag wederom de jonge vogels geringsd maar nu met zwart gemaakte ringen en dat verliep verder goed. Indirect heb ik dit resultaat ook te danken aan de heer van Berkel van het bondsbureau en de heer Essenberg van de speciaalclub vruchten- en insectenetende vogels. Ze hebben mij, vooral tijdens de periode dat er jongen waren, goede adviezen gegeven. Inmiddels had ik zelf al ontdekt dat ze gek zijn op zelfgemaakt eivoer dat ik dagelijks vers aan al mijn vogels verstrek. Aan dat eivoer voeg ik wat koekjes (frou-frou) en vele kleine zaadjes toe die ik afneem van een liefhebber die gespecialiseerd is in het kweken van putters. Verder eten de muisvogels veel banaan, vers wit brood, peer, pruimen, aardbeien, perzik, appel etc.. Levend voer zoals vliegen en meelwormen nemen ze niet op. Op een leeftijd van bijna twee weken, zijn de jongen uitgevlogen en ze maken het tof op heden, augustus 1984, goed. Opvallend bij deze muisvogels is de ouderzorg. Vanaf het eerste ei tot het uitvliegen van de jongen is constant een van de oudervogels op het nest geweest. Ook nu ze uitvliegen is hun zorg voorbeeldig. Als een van de jongen wat moe is van het hangen gaat een van de oudervogels er onder hangen en zo rust dan het jong op de borst van vader of moeder. Meestal hangen ze als een tros bij elkaar. De jongen gelijken al direct erg sterk op de oudervogels, misschien zijn de kleuren wat fletser en hebben ze nog een witgele bovensnavel".

Tekst: Harry van Doorne
Foto's: Bert de Graaf, Terry Pilkington
en Harry van Doorne.

"De bevedering van

2

Yellow-bevedering.

De yellow lichaamsbevedering is een smalle veer met weinig onderdons. Er bestaat een grote variatie in de yellowbevedering. Deze variatie in lengte, breedte en hoeveelheid onderdons wordt o.a. veroorzaakt door selectie bij het kweken, maar ook het milieu heeft hier invloed op. De yellowveer is ook een veer met een fijne structuur en een dichte verhaking waardoor de goede kleur ontstaat. Yellowbevedering is ook de bevedering van de wildvorm grasparkiet en een grasparkiet met deze bevedering is vrij snel in conditie te krijgen. De lichaamsbevedering van deze grasparkiet is altijd een aangesloten, geordende strakke bevedering en toont een glanzend verenpak. Als we een grasparkiet met deze bevedering in de hand nemen dan zal de bevedering iets in de war raken maar zich na een korte tijd herstellen. De grasparkieten met de yellowbevedering hebben een smalle bouw, dit wordt mede veroorzaakt door het weinig onderdons wat ze bezitten en de strak gedragen bevedering tegen het lichaam. Een grasparkiet met de yellowbevedering is in het algemeen een actieve vogel waarmee wij bij goede omstandigheden 5 tot 6 jaar kunnen kweken. De goede houding ("showmanship") is een belangrijke eigenschap die we nodig hebben bij de showvogels.

Buff-bevedering.

Buffbevedering is een mutatie die in Europa ontstaan is uit de yellow bevederde grasparkieten. Buffbevedering

is een brede veer met grove structuur en veel onderdons, ook in deze bevedering kan weer veel variatie zijn omtrent het veertype. Grasparkieten met een buffbevedering zijn vaak groter van lichaamsbouw, maar vooral breder van lichaam tenopzichte van de yellow bevederde grasparkieten. De buffbevedering kunnen we vooral gebruiken in de bovenbouw en op de kop. Ook zal de dichtheid en het volume van het onderdons toenemen waardoor de breedte van het lichaam toeneemt en de rug verstoord wordt, hierdoor ontstaat een gedrongen ty-

pe. Bij de extreme buffbevedering kunnen de vleugels niet meer strak tegen het lichaam worden gedragen. Wat opvalt bij grasparkieten met deze bevedering, dat de slagpennen smaller worden waardoor een slechtere vleugeldracht ontstaat. Nadelen van het kweken van buff x buff is het kleine aantal jongen per ronde. De poppen die we kweken uit echte buff x buff zijn vaak ongeschikt voor de verdere kweek omdat zij zich in de meeste gevallen niet "volwassen" gedragen. Als het toch lukt om met zo'n pop te kweken zal het vaak niet langer

1

de ideale grasparkiet"

dan 1 à 2 jaar zijn en dan is het over met de vruchtbaarheid. Met de buffmannen gaat het in het algemeen beter met de kweek. Grasparkieten met de echte buffbevedering hebben meer lichaamslengte nodig om hun houding en type beter tot hun recht te laten komen. U heeft maar één grasparkiet nodig met de echte buffbevedering om die buffbevedering in uw stam te brengen. Door zorgvuldige selectie en koppelingen bent ook u in staat om de bevedering in de stam te verbeteren.

Foto 1:

Lichtgroencinnamon pop van 6 weken oud. Dit is een pop met de buffbevedering. De vleugels worden daardoor niet goed tegen het lichaam gedragen. Vaak hebben vogels met deze soort bevedering 1 à 2 slagpenen meer per vleugel. Deze pop is niet geschikt als showvogel en alleen een zeer ervaren kweker weet nog met zo'n pop te kweken. Goede eigenschappen zijn o.a. formaat, koplengte en de ooglijn.

3

Foto 2:

Op deze foto zien we de hemelsblauwe buffveer van foto 3 nog eens duidelijk uitvergroot. Let u ook eens op de kleurloze uiteinden van de baarden.

Foto 3:

De lichtgroene yellowveer is een borstveertje van een in het wild (Australië) gevangen grasparkiet. De hemelsblauwe borstveer is een echte buffveer. Het verschil in formaat van deze 2 soorten bevedering is overduidelijk te zien. Bij de blauwe veer is het goed te zien dat de haakjes de baarden niet meer bij elkaar kunnen houden, ook de aanwezige onderdons is langer en heeft meer volume dan de yellowveer.

Foto 4:

Grijsgroene man met lange buffbevedering. Voor een grasparkiet met deze soort bevedering goed van type en blinkt uit in formaat, kopvorm en houding en heeft een mooie snavelplaatsing. Masker moet iets dieper zijn en de keelstippen wat groter en ronder van vorm. De borstveren zijn door hun lengte gaan krullen, dit komt niet meer goed, maar voor de kweek maakt dit niets uit. De jongen uit deze man en met dezelfde lichaamsbouw en wat minder volume in hun bevedering, zijn direct absolute toppers voor de show.

4

Vogel '94
wordt weer een
fantastische
show.

Doet u mee?
Het is een
geweldige
ervaring!

Uitvangen van vogels

Het komt nogal eens voor dat we uit de volière een vogel moeten vangen. Daartoe zijn in de handel van die handige schepnetjes verkrijgbaar. We moeten daarmee rustig optreden en niet zenuwachtig lopen te zwaaien. De onrust die we toch al veroorzaken niet groter maken. Rustig en beheerst met dat netje ACHTER de vogel die we moeten hebben aanslaan. Nooit naar een vogel slaan die op ons af komt vliegen want dat zou wel eens ongelukken kunnen veroorzaken. Meestal gaan de vogels tijdens zo'n vangpartij even aan het gaas hangen en zo'n moment is zeer geschikt om toe te slaan. Nogmaals, treedt rustig en kalm op en veroorzaak geen al te grote paniek.

Tussen roodmus en woestijnvink

Zijn de meeste leden van de familie **Fringillidae** gewilde en dus ook bekende soorten voor de vogelliefhebbers, met de leden van het geslacht **Leucosticte** is dat ietsje anders gesteld. Je zou kunnen zeggen dat ze en door hun eenvoudig verenpakje en door hun levenswijze een wat geïsoleerd groepje binnen die familie vormen. **Leucosticte** is afgeleid van het Griekse leukostiktos hetgeen wit gespikkeld, grijs betekent. Er zijn drie soorten, **L.nemoricola** met 2 rassen; **L.brandti** met 5 rassen en **L.arctoa** met 14 rassen. De eerste **Hodgon's rosevink** en de tweede **Brandt's rosevink** laten we in deze bijdrage buiten beschouwing en beperken we ons tot **L.arctoa**, de **Rose vink**. Ze leven in de bergachtige Noord-Aziatische en Noord-Amerikaanse gebieden op grote hoogten, tussen 3000 en 5500 meter, in het algemeen tussen boom- en sneeuwgrens. Vanuit Siberië zijn ze via de eilanden in de Beringstraat ook terechtgekomen in de rotsachtige gebieden van Alaska, Canada en Noord-Amerika. De Aziatische rassen trekken 's winters naar zuidelijker streken zoals Mongolië, Mantsjoerije en Japan. De "trekkende" Amerikaanse rassen, want er zijn ook standvogels onder, houden zich gedurende de winters meer op in zuidelijker en oostelijker gebieden in het noorden

van Noord-Amerika, terwijl er ook enkele rassen zijn die hun normale domicilie hebben in het westen en zuidwesten van de Verenigde Staten. Hun voedsel bestaat uit zaden van grassen en wilde planten en uit insecten. Ze fourageren voornamelijk op de grond. Nestelen plegen ze te doen in holten of spleten van rotsen, waarvan het popje de plaats heeft bepaald en ook alleen het werk verricht. Het nest is komvormig en gemaakt van sprietten, halm, planteworteltjes en mossen, op een dikke isolerende laag van takjes en twijgjes. Een legsel bestaat uit 4-5 witachtige tot helderwitte niet bevlakte eieren, die gedurende 14 dagen door het popje worden bebroed. Na een nestperiode van ongeveer 14 dagen verlaten de jongen het nest. Ze zijn dan nog niet in staat om behoorlijk te vliegen, maar na een oefenperiode van vijf-zes dagen zijn ze net zo behendig als de oudervogels. Hun gehele fysieke gesteldheid is afgestemd op het leven op grote hoogten. Een meer dan normaal ontwikkeld hart en langere vleugels dan de doorsnee vinkachtige, dragen daar onder andere toe bij. Bij de liefhebbers kom je nauwelijks of geen Rose vinken of Rose bergvinken zoals ze ook wel worden genoemd tegen. Slechts zelden lees je er ook iets over, maar recent verscheen er een beknopt

1-1 *Leucosticte arctoa brunneonucha*

kweekverslag in Die Gefiederte Welt, geschreven door Alfons Wölfel uit Gössweinstein. In 1991 had een koppel al enkele jongen grootgebracht. In 1992 ging hij verder met twee koppels, het oude en een nieuw koppel. Dat laatste koppel werd gevormd door een nieuw aangekochte man en een uit het oude koppel gekweekt popje. Eind mei kondigde zich met het rondvliegen met grashalmen de nestbouw aan. Binnen enkele dagen had het eigen kweek popje haar nest klaar en werd het eerste ei gelegd. Elke dag kwam er een ei bij tot het legsel uit 5 bestond. Na een broedtijd van 13-14 dagen kwamen 5 jongen uit waarvan er al snel 2 zijn doodgegaan. De 3 overgebleven jongen groeiden voorspoedig en na 17 dagen verlieten ze het nest. Als voedsel werd naast een zaadmengsel en eivoer ook levend voer verstrekt. Tijdens de opfokperiode zelfs overwegend insecten die voornamelijk op de grond werden uit-

gestrooid. Toen de jongen ongeveer 5 dagen oud waren is het menu aangevuld met allerlei soorten groenvoer en halfrijpe zaden van o.a. muur, herderstasje, veldzuring, kamille, paardabloem etc. en geleidelijk werd er toen ook steeds meer zaad gegeven. Tijdens de gehele opfokperiode zijn er extra vitaminen en mineralen via opfokvoer en drinkwater verstrekt. Vooral tijdens de ruiperiode zijn de Rose vinken zeer gevoelig voor ziekten, hetgeen mij doet denken aan de groenlingen. Wölfel gaf ze om die reden om de 2 weken afwisselend ESB3 en een antibioticum. De Rose vinken zijn het beste te houden in ruime voliëres mede omdat deze vogels van het hooggebergte een bepaalde soortgebonden baltsvlucht uitvoeren die kennelijk noodzakelijk is om de pop in broedstemming te brengen. Bij uitblijven van dat baltsvertoon zijn de eieren bijna altijd onbevrucht, zo schrijft Wölfel. In de voliëre nestelen

ze graag in gebruikte nesten van bosvogels die in een donkere hoek zijn opgehangen. Maar het is wellicht ook te doen om met stenen een rotspartij te creëren waarin holten worden aangebracht die dan als nestplaats kunnen dienen. Van de 14 rassen van deze ongeveer 16-17 cm grote Rose vinken, zijn er een aantal die duidelijk van elkaar verschillen en de overige zijn min of meer overgangsrassen. Vroeger waren sommige wetenschappers van mening dat de Rose vinken tot de roodmussen (*Carpodacus*) zouden behoren. Dat blijkt niet juist te zijn alhoewel er een zeer nauwe verwantschap bestaat. Ze kunnen wel worden beschouwd als een tussenvorm tussen de roodmussen en de woestijnvinken (*Rhodopechys*). De soorten *nemoricola* en *brandti* doen uiterlijk al sterk denken aan woestijnvinken terwijl *arctoa* sterk lijkt op een roodmus.

1-0 *Leucosticte arctoa giglioli*

De Japanse kwartel en zijn mutanten

16

17

490

seel

De

18

Nog even terug naar de voorplaat van september, mutant zonder keeltekening. Veel voorkomende fouten bij deze mutant zijn gelijk als bij de Chinese dwarkwartel n.l. bontvorming in de

kop/keel en bonte nagels. De mutant zonder keeltekening zowel met als zonder streeptekening is te combineren met alle eerder genoemde kleurslagen/mutaties. Bij de variteit met

streeptekening moet worden gestreefd naar een maximale streeptekening. Vaak zien we dat op de kop maar een of twee strepen lopen. Dit moet over de gehele kopbreedte zijn

19

491

osel

De

De Japanse kwartel en zijn mutanten

en moet verder over het gehele lichaam fijn van vorm zijn. Op foto 16 zien we een mutant zonder keeltekening met streep-tekening wild-vorm welke een prima bestreping heeft. De lichaamskleur is kastanjebruin. Zo wordt de kleurslag trouwens in België genoemd, maar aangezien we zoals op foto 17 te zien is ook te maken hebben met een bruine mutant zouden we die kastanjebruin, bruin moeten gaan noemen. Vandaar dat er bij de N.B.v.V. voor is gekozen om eerst de mutatiefactoren te noemen in de benaming en dan pas de kleur. Wel wordt de lichaamskleur zoals we die zien genoemd als kleur in de standaard! De afgebeelde vogel op foto 17 is weer duidelijk een schimmelvogel, ook zien we hier dat de kop nagenoeg geen streep-tekening laat zien. Dit is een ernstige tekeningsfout. Deze zelfde fout laat ook de mutant zonder keeltekening met streep-tekening roodbruin op foto 18 zien, welke ook een schimmelvogel is. Ook duidelijk is te zien dat bij mutanten de lichaamskleur bij deze kleurslagen zonder keeltekening dieper/donkerder is als in de "normaal" serie. Pastellen moeten aan dezelfde tekeningsvorm voldoen in gereduceerde vorm wel te verstaan. Ook hier zien we verschijningen welke tussen 30- en 80% gereduceerd zijn, egaliteit is dan ook hier een eerste vereiste. De op foto 19 afgebeelde kwartel is de zonder keeltekening met streep-tekening pastel bruin. Welke voorzien is van een prima kop-tekening, de lichaams-tekening kan echter nog scherper en voller aanwezig zijn. De kleur is goed. **De bonte en witte mutant.**

Wanneer het melanine plaatselijk niet tot oxydatie kan komen dan ontstaat er een bonte kwartel. Wanneer het totaal niet tot oxydatie komt dan ontstaat de witte kwartel. De kleur wit kan in helderheid variëren naar gelang de kleur die wordt gemaskeerd. Bonte kwartels worden alleen gevraagd in die kleurslagen waar geen sprake is van kwantitatieve reductie van het melanine. Tevens moet een bonte Japanse kwartel, dit geldt voor

alle gevraagde bonte vogels, 40- tot 60% bontvormig zijn, het moet symmetrisch zijn, uit aaneengesloten veevelden bestaan (niet vlekkelig), het tekeningspatroon moet bij voorkeur 50% onderbroken zijn. Bontvorming in de hoorndelen is niet toegestaan. Deze moeten qua kleur hetzelfde zijn zoals in de standaard van de kleurslag vermeld staat.

Albino.

De albino mutant moet heldere rode ogen bezitten en evenals de witte (zwartoog) helder wit van kleur zijn. Met beide kleurslagen kan men het beste schimmelvogels gebruiken. Een veel voorkomende fout bij witte vogels is dunne wang/oor en vleugelbocht-bevedering. Door de langere/dikkere schimmelbevedering wordt dit bedekt. Wel moet men er op letten dat de bevedering niet te lang wordt, zodat deze los komt te zitten. Te verwachten mutaties zijn grijs, ino en gekulde Japanse kwartels, welke dan weer te combineren zijn met bestaande mutaties. Hopende dat deze serie artikelen er toe heeft mogen bijdragen dat de kwartelliefhebberij uit het donker gehaald wordt en dat in de toekomst de kwartels als volwaardige TT-vogels worden aangezien, wens ik eenieder veel succes met deze tak van de vogelsport.

Met dank aan W.Verbeke, België, M.de Graaf, C.Veenhuizen, C.v.d.Wegen en Ton de Bruyn voor de unieke fotoserie.

Tekst: Jan de Nijs

Foto's: Ton de Bruyn.

Kweken

Ongeveer 25 jaar geleden ben ik begonnen met postuurkanaries. Vrijwel alle rassen zijn bij mij de revue gepasseerd, maar frise's en houdingrassen bleven toch mijn lievelingen.

In 1986 schafte ik mijn eerste gibbers aan. Ik kocht ze in Frankrijk bij een handelaar. Bij nader inzien bleken deze toch niet zo aan mijn ideaalbeeld te voldoen. De doorgestreekte poten en een mooie lange hals ontbraken er aan. Ik ben dan ook verder op zoek gegaan, wat niet meeviel gezien echte raszuivere gibbers zelfs nu nog erg schaars zijn. In 1987 liep in in Duitsland tijdens een tentoonstelling eindelijk een goede kweker tegen het lijf. Ik zag zijn prachtige gibbers en was onmiddellijk geobsedeerd door deze ranke vogels. Dit was wat ik zocht en ik kon na lang praten toch twee koppels van hem kopen. Toen ik weer was thuis gekomen en goed na begon te denken, vond ik twee koppels toch wel riskant i.v.m. eventuele uitval van vogels tijdens de kweek. Weer nam ik contact op met dezelfde Duitse kweker (oorspronkelijk Italiaan), welke ik vroeg of hij voor mij vogels uit Italië mee wilde brengen. Hij stelde mij hierop voor om zelf mee te gaan naar Italië. Ook daar wist ik gelukkig twee koppels te bemachtigen, waarna ik met mijn kennis, inmiddels een goede vriend, afsprak het jaar daarop vogels met elkaar uit te wisselen voor bloedverversing. Zo heb ik diverse goede jongen op stok gekregen en dit was het begin van mijn bloedlijn.

Tijdens mijn kweek concludeerde ik ook dat de Italiaanse gibbers weigerden het krachtvoer te eten, waardoor zij de jongen in eerste instantie dood lieten gaan omdat ze de jongen alleen met hardvoer voerden. Allerlei soorten krachtvoer heb ik geprobeerd, tot dat mijn vaders methode mij te binnen schoot. Hij maakte zijn krachtvoer altijd zelf, bestaande uit gemalen beschuif vermengd met hardgekookte eieren en druivensuiker. Ook gebruik ik nu tijdens de kweek kiemzaad en geregeld gepelde haver. In ieder geval gingen de tweede en derde ronde een stuk beter. De gibbers brengen nu gemiddeld 2 à 3 jongen groot. Ze leggen soms wel 5 eieren maar door de lange nekken van de jongen en

met

Gibber Italicus

ook van de ouders zelf, wordt het voeren toch een onstabiele toestand, zodat voeren veel tijd en inspanning van de ouders vergt en zij na het voeren van 2 à 3 jongen vaak stoppen. Ook het plaatsen van grotere broedbakjes met een brede rand, heeft deze situatie verbeterd, omdat de gibber voort in de zgn. werkhouding. Zo willen de vogels pertinent vóór in de kooi broeden. Ik heb de broedbakjes dus aan het front bevestigd. Alhoewel de gibber wel nieuwsgierig is, is zij toch erg voorzichtig en neemt niet gauw initiatief.

Een gibber accepteert bijna nooit wisselbroed, ze zijn nogal monogaam ingesteld. Een gibber is ook vaak moeilijk te seksen, de mannen zijn niet zulke uitbundige fluiters. Vaak kan ik in het nest al het kopje, de grootte en de hals beoordelen. De houding kan echter later pas tot uiting komen en is pas optimaal, als de staart volledig volgroeid is. De gibber werkt bijna continu met z'n staart, waardoor deze ook altijd gerafeld en smerig is. De jongen plaats ik in een broedkooi van ± 1 m breed, 50 cm hoog en 50 cm diep. In een grotere vlucht, voelen ze zich onveilig en gaan ze er beteuterd bijzitten, dit geldt niet alleen voor de jongen, maar ook voor de oudere vogels. Ook zet ik een gibber niet bij andere vogels, gezien hij dan te vaak wordt geactiveerd om in de werkhouding te gaan staan. Dit vergt veel energie van de vogels.

Mijn vogelverblijf heb ik meteen helemaal aangepast aan de gibber, nadat ik in 1991 als gevolg van mijn verhuizing, toch een nieuw verblijf moest bouwen. Destijds besloot ik tevens mijn vogels gedurende de verhuizing naar mijn vriend te brengen, gezien ik ze geen accommodatie kon bieden, behalve een donkere zolder. Helaas heb ik in 1992 dan ook niet deel kunnen nemen aan een tentoonstelling, maar eind '92 kon ik gelukkig weer met de kweek starten. Ik had gezorgd voor een extra zonnig en licht verblijf dat hygiënisch en goed schoon te houden was. Daarom is alles betegeld en goed afwasbaar. De gibber is hier erg gevoelig voor. Het verblijf is tevens goed te ventileren, zonder dat de vogels op de tocht zitten. De broedkooien zijn ruim, doch niet te groot; wel 50 cm diep voor de nodige rust.

Zo ben ik nu in 1993 begonnen, met 3

verschillende bloedlijnen, want te lang lijnenkweek toepassen is bij de gibber funest, i.v.m. de nihilfaktor. Dit gaat misschien wel ten koste van de kwaliteit, maar niet van de vitaliteit van de jongen; ik wil n.l. niet tot het uiterste gaan. Nu heb ik inmiddels 25 jonge gibbers op stok, waarvan toch een aantal goede vogels. Gezien het grotere aantal jongen, kan ik nu strenger selecteren, alhoewel de matige gibber onmisbaar is in de kweek. Ik combineer een goede gibber altijd met een mindere. De mindere kan afhankelijk van zijn afkomst, toch de goede eigenschappen van zijn voorouders doorvererven.

Ik zal U de uitgebreide beschrijving van de gibber besparen, gezien iedere serieuze kweker in het bezit van de standaard-eisen is. Wel wil ik wijzen op het feit, dat wij toch eens van het Zuid-Hollandse type af moeten, het niet raszuivere type. D.w.z. te groot, geen doorgestreekte poten, te groot kopje en te korte nek met als gevolg een slechte houding en teveel frisering. De bevedering van de gibber is nog vaak een twistpunt. Door de intensiviteit zijn gibbers erg dun bevederd. Dit veroorzaakt ook wel eens kale plekjes boven de ogen maar dat zijn voor mij de beste naar Italiaans voorbeeld. Het is een typisch raskenmerk. Wij verwachten nog veel te veel frisering; alleen de aanzetjes echter mogen zij vertonen. Alleen op specifieke postuurtentoonstellingen, komt deze vogel tot z'n recht. Helaas is dit niet erg bevorderlijk voor de uitbreiding van het gibberbestand in Nederland. Het is betreurenswaardig, dat je met gibbers afhankelijk bent van buitenlandse tentoonstellingen, op enkele uitzonderingen na, gelukkig. Goede voorlichting voor de keurmeesters is hier eigenlijk gewenst. In Nederland krijgen ze gewoon te weinig kans zich grondig te oriënteren. Het is eigenlijk een vicieuze cirkel geworden; door de geringe opkomst, krijgen de keurmeesters onvoldoende kans de gibber goed te leren beoordelen, wat dan weer verscheidene gibberkwekers tegenhoudt om verder te gaan met deze vogels. Dit laatste komt mij helaas steeds vaker ter ore. Hierdoor komt de kweker nog minder op de tentoonstelling met zijn gibbers en dus ook bij de keurmeesters enz. enz.. Ikzelf zal echter door blijven gaan met dit ras, omdat ik er bezeten van ben, en het

nog steeds een uitdaging vind. De gibber vind ik een van de mooiste showvogels die er zijn, vanwege zijn optimale houding en rankheid. Hopelijk zullen de vooroordelen omtrent de gibber spoedig verdwijnen, alhoewel ik het betwijfel, gezien de mens neigt alles wat afwijkt van de norm af te keuren. Het wordt de gibber vaak verweten dat zij niet meer natuurlijk is, zoals het overigens bij zoveel vogelrassen het geval is, en daar maken we ons nooit druk over. Laten we niet uit het oog verliezen, dat de gibber juist daarom zo apart en zo geschikt is voor de show. Het is nu eenmaal een gecultiveerd ras. Ik ben overigens toch van mening, dat we eerst aan de bestaande rassen aandacht moeten geven die zij verdienen, voordat we ons in nieuwe rassen gaan verdiepen. Ik dacht dat er aan de bestaande rassen nog meer dan voldoende te verbeteren valt.

In ieder geval heeft het mij tot nu toe veel genoegen gedaan een bijdrage geleverd te hebben aan de uitbreiding van het gibberbestand in Nederland en ik zal nog lang een voorvechter daarvan blijven.

Ik hoop, dat na dit artikel, ook andere postuurkanariekwekers de pen ter hand zullen nemen om hun ervaring en mening op papier te zetten. Onze postuurkanarie mag toch best wat meer vertegenwoordigd worden in "Onze Vogels". Daar moeten wij als postuurlijfhebbers zelf eens wat aan gaan doen. Onze vogels mogen er zijn; laten we dat eens vaker uitdragen. De redactie zal ongetwijfeld zorgen, dat een artikel van U netjes geplaatst wordt.

Tevens hoop ik met dit artikel, kwekers te motiveren om ook gibbers te gaan kweken; het is zeker de moeite waard! Indien U gegevens omtrent de gibber met mij wilt uitwisselen of vragen heeft, dan hoor of zie ik uw telefoonnummer of brief gaarne tegemoet!

Nico Weijers.

SNAVEL - EN VEERROTZIEKTE BIJ PAPEGAAIACHTIGEN

Inleiding

Snavel-en veerrotziekte is een ziekte die al vele jaren bij papegaaiaachtigen is onderkend.

De aandoening is voor het eerst in 1975 in Australië beschreven bij Oranjekulff kakatoes. De ziekte is, vanwege het voorkomen bij deze kakatoes, jarenlang Sulfur Crested Syndroom genoemd.

In de loop van de jaren bleek de ziekte bij ongeveer 40 soorten papegaaiaachtigen voor te komen.

De naam is daarom veranderd omdat het niet alleen een kakatoe ziekte is. De nieuwe naam is Psittacine Beak and Feather Disease (PBFD) oftewel Snavel- en Veerrotziekte bij Papegaaiaachtigen.

Door onderzoek is bewezen dat de oorzaak een virusziekte is.

Dit virus veroorzaakt een besmettelijke ziekte bij veel soorten papegaaiaachtigen. Papegaaien, kakatoes, ara's, agaporniden en vele parkietensoorten zijn gevoelig voor PBFD.

Verschuinselen

De meest opvallende uitwendige verschuinselen zijn de veerproblemen en de snavelafwijkingen.

Verder is bekend dat het virus het afweersysteem van de vogels aantast zodat de vogels gevoeliger zijn voor andere ziektes.

De problemen worden het meest gezien bij jonge dieren. Van deze ziekte is bekend dat vooral jonge, zich ontwikkelende dieren gevoelig zijn voor een besmetting.

De eerste verschuinselen kunnen al naar voren komen tijdens de eerste ontwikkeling van de bevedering bij de jonge vogel. Ook kunnen de verschuinselen naar voren komen tijdens de eerste jeugdruil. Ook zijn er vogels, waarbij de afwijkingen pas na jaren zichtbaar worden.

De veerafwijkingen kunnen zich over het hele lichaam uitbreiden, maar kunnen ook beperkt blijven tot een gedeelte.

Het kan hierbij deels gaan om de lichaamsbevedering. In veel gevallen zien we de afwijkingen beperkt tot de handpennen en de staartpennen. De afwijkingen komen in het algemeen symmetrisch voor.

Er ontwikkelen zich afwijkende veren met stolsels in de schacht, verdikkingen en insnoeringen aan de basis van de schacht, waarbij de veren kunnen

uitvallen. Verder kan de gehele structuur van de veren afwijkend zijn. Ook afwijkende pigmentatie van de bevedering kan een verschuinsel zijn bij besmette vogels.

Vooraf bij kakatoes is opvallend dat de eerste verschuinselen kunnen beginnen bij de donsveren. Door het niet meer aanmaken van normale donsveren maakt de vogel onvoldoende "poeder". Dit poeder is normaal de oorzaak van de matte, grijzige aanslag op de snavel bij een gezonde vogel. Bij PBFD kan opvallen dat de snavel glimmend zwart wordt door het ontbreken van dit poeder.

Ook vooral bij kakatoes vinden we snavelmisvormingen met ernstige aantasting van het hoorn van de sna-

vel met scheuren en ontstekingen. Er kan ook aantasting van de kwaliteit van de nagels optreden.

Door de aantasting van het afweersysteem sterven de meeste vogels uiteindelijk aan verschillende infecties met bacteriën en/of schimmels.

De ervaring is, dat het merendeel van de vogels die verschuinselen vertonen binnen een periode van 1 - 3 jaar doodgaan aan allerlei complicaties.

Verspreidingen

Het virus kan door huidschilfers, veerstof en ontlasting in de omgeving worden verspreid.

Ouders kunnen jongen besmetten tijdens het voeren.

De /

ysel

Verder zijn er aanwijzingen dat het virus ook, door de pop, via het ei kan worden overgebracht.

Een groot probleem in de verspreiding is, dat er vogels zijn met een besmetting zonder uitwendige (klinische) verschijnselen. Deze zogenaamde dragers spelen een belangrijke rol bij de verspreiding van deze besmettelijke ziekte.

Dit kan zowel gaan om volwassen vogels als om jonge vogels die nog geen verschijnselen vertonen.

Incubatieperiode

De kortste periode tussen een besmetting en uitwendige verschijnselen, (= de incubatieperiode) is 22-25 dagen.

De maximale periode is niet bekend. Er is een geval van een kakatoe, die ruim twintig jaar solitair als huisvogel was gehouden en vervolgens in een ruiperiode verschijnselen ging vertonen.

Bij nestjongen kan de ziekte een sneller verloop hebben dan bij volwassen vogels. Jonge vogels zijn het meest gevoelig voor de besmetting. Tijdens de veeraanmaak van de jongen kunnen de afwijkingen al binnen enkele weken zichtbaar zijn.

Diagnose

De uitwendige verschijnselen kunnen in veel gevallen al duidelijk aangeven in welke richting we moeten zoeken.

In Nederland bestaat de mogelijkheid om van afwijkingen, weefselonderzoek te laten doen. Hierbij sturen we, in formaline gefixeerd, veer- en huidmateriaal op naar de vakgroep pathologie, afdeling bijzondere dieren van de faculteit voor diergeneeskunde in Utrecht.

Met dit weefselonderzoek kunnen typische insluitlichaampjes in de cellen worden gevonden, bewijzend voor de ziekte.

Een beperking van dit onderzoek is, dat alleen vogels met afwijkingen in aanmerking komen voor dit onderzoek.

In Amerika is een test ontwikkeld om door middel van bloedonderzoek aan te tonen of de vogel besmet is met het virus (vergelijkbaar met de Aïdstest). Hierbij kunnen ook vogels worden getest die (nog) geen afwijkingen vertonen.

Helaas is deze test nog niet in Europa beschikbaar.

Behandeling

Zoals bij alle virusziektes, zijn er geen specifieke medicijnen om de ziekte te behandelen. Er kunnen ondersteunende maatregelen genomen worden en de complicaties kunnen worden behandeld.

Uiteindelijk zijn de kansen op herstel vrijwel te verwaarlozen en is er een reële kans dat vogels drager blijven. Hiermee kunnen deze vogels verder voor verspreiding van de ziekte zorgen.

In enkele grote bestanden in Amerika kon men uiteindelijk vrij komen van de ziekte door, gedurende enkele jaren, het toepassen van een zeer strenge selectie. Vogels met verschijnselen en vogels die hiermee in contact geweest waren, werden geëuthanaseerd.

Ook in de Nederlandse situatie zal, in de meeste gevallen, euthanasie de enige verstandige beslissing zijn.

De ontwikkeling van een entstof kan hierin verandering brengen omdat gevaccineerde dieren geen risico meer lopen.

Preventie

Zoals bij alle virusziektes, is de enige goede preventie te verwachten van een entstof.

In Amerika zijn al experimentele ervaringen met een entstof opgedaan. Deze ervaringen lijken gunstig.

Het zal vermoedelijk nog wel jaren duren voordat wij van deze ontwikkelingen kunnen profiteren.

In de toekomst kunnen vogels door middel van de bloedtest worden onderzocht. Dit zowel bij de aankoop van nieuwe vogels als om te

onderzoeken: in hoeverre er dragers in een bestand aanwezig zijn.

Aktuele preventieve maatregelen zijn:

** Bij een aankoop zeer bewust weten van wie een vogel wordt gekocht. De aankoop van vogels met een onbekende achtergrond, is in veel opzichten een groot risico.

** Een langdurige quarantaine periode, waarbij vogels met name in een ruiperiode kritisch onderzocht moeten worden.

Vooraf jonge vogels moeten de eerste 2 jaar herhaaldelijk worden onderzocht tijdens de veeraanmaak.

** Het realiseren van huisvesting waarbij stofvorming en verspreiding zoveel mogelijk beperkt kan worden. Vogels in buitenvluchten leveren een minder groot risico op dan vogels in binnenverblijven. Volières en vogelverblijven moeten zoveel mogelijk gescheiden zijn waarbij binnenverblijven over een goede ventilatie en afzuiging moeten beschikken.

** De handel in babyapegaaien moet aan banden worden gelegd. Het bij elkaar brengen van jonge vogels vanuit verschillende (onbekende) achtergronden moet worden verboden. Deze baby's zijn extra gevoelig voor een besmetting en kunnen tegelijkertijd deze virusziekte gemakkelijk verspreiden. Mijn inziens speelt de verspreiding, via de anonieme babyhandel, de laatste jaren een grote rol bij de verspreiding van o.a. deze besmettelijke virusziekte.

** Er dient een verplichting te komen dat uitsluitend jonge vogels met een vaste voering ofwel een microchip verhandeld mogen worden. Hierdoor kan de herkomst van een besmetting worden achterhaald.

Deze preventieve maatregelen spelen vanzelfsprekend ook een rol bij de preventie van andere besmettelijke ziektes bij papegaaiachtigen.

Differentiaal diagnose

Een differentiaal diagnose is een overzicht van verschillende ziektes, waarvan de verschijnselen met elkaar overeen komen.

Het gaat hierbij vooral om aandoeningen van de huid en de bevedering. Zonder verder in dit artikel te willen ingaan op deze verschillende ziektes is het mogelijk toch goed om zich te realiseren dat niet elke huid-, snavel- en veerabwijking veroorzaakt wordt door PBF.

Enkele voorbeelden:

** Stokruï waarbij vogels in korte tijd onevenredig veel veren verliezen.

** verenplukkerij of anderszins beschadigde bevedring.

** ruïstoomissen met afwijkende bevedring door langdurige voedingsfouten.

** chronische ziektes en vergiftigingen kunnen uiteindelijk afwijkende bevedering veroorzaken.

** polyfollikulosis bij agaporniden en graspakieten met kaalheid, jeuk en afwijkende veervorming.

** kruiperziekte is ook een virusziekte met stoornissen in de aanmaak van vleugelpennen en staartpennen.

** papovavirusinfecties kunnen bij jonge papegaaien, kakatoes en ara's ontwikkelingsstoornissen veroorzaken.

** huidontstekingen door bacteriën/of schimmelinfecties kunnen veerabwijkingen veroorzaken.

Discussie

Door mij is de afgelopen jaren in toenemende mate verspreiding van PBF geconstateerd.

De problemen concentreren zich vooral op aangekochte jonge papegaaien en kakatoes die via de (bekende) tussenhandel worden aangeschaft. Het gaat hierbij om kwekers/liefhebbers die daardoor problemen krijgen maar daarnaast om "partikulieren" die, veelal via deze tussenhandel, een huisvogel aanschaffen met deze fatale besmettelijke ziekte.

In toenemende mate wordt ik in mijn vogelkliniek geconfronteerd met drama's. Mensen kiezen bewust voor de aanschaf van een huisvogel en hopen samen met de vogel te kunnen oud worden. Er is soms langdurig geld voor opzij gelegd. Na enkele weken of maanden blijkt hun handtame vogel een dodelijke ziekte te hebben. Verkopers/handelaren zijn niet thuis en laten mensen in de kou staan. De bekendste handelaar in de randstad laat de kopers zelfs een, mijns inziens, schandelijk koopcontract tekenen waarbij er "gelegenheid" gegeven wordt om de vogels binnen 2 dagen na de aankoop te laten onderzoeken. Dit wil zeggen dat, zelfs als vogels binnen een inkubatieperiode problemen krijgen, de verkoper zich veilig heeft ingedekt. Alle risico's worden afgewenteld op de kopers die in het algemeen bijzonder slecht worden voorgelicht.

Mensen worden door deze ellende sterk gedemotiveerd.

Via een dergelijke handel, waarbij vogels vanuit allerlei onbekende achtergronden bij elkaar worden gebracht,

is de kans op een besmettelijke ziekte onevenredig groot.

De vogelliefhebberij moet hier afstand van nemen. Het gaat de gehele vogelliefhebberij aan. Negatieve ervaringen en negatieve publiciteit kunnen de beeldvorming over het kweken van papegaaien in gevangenschap zeer ongunstig beïnvloeden.

Een ander groot probleem is de toenemende verspreiding bij grote parkieten, Koningsparkieten, prinses of wales, halsbanden enz. enz. zijn allemaal gevoelig.

Door onwetendheid worden vogels verhandeld zonder dat de consequenties worden onderkend.

In mijn kliniek werden onlangs 6 jonge koningsparkieten aangeboden voor endoscopisch onderzoek. Het ging om vogels van een prima kweekkoppel.

Bij onderzoek bleken 2 vogels de typische verschijnselen te vertonen. Vervolgonderzoek in Utrecht bevestigde de diagnose.

De conclusie moet dan zijn dat niet alleen de 6 jonge vogels maar ook het oude koppel besmet zal zijn met PBF. Verder zullen er in het bestand dan nog wel meer vogels besmet zijn. In de praktijk worden de 4 "normale" vogels domweg verkocht. Het kweekkoppel kan nog jaren de ziekte via de jongen verspreiden, zonder zelf ziekteverschijnselen te vertonen.

Conclusies

* De toegenomen intensiteit van het kweken en verhandelen van (baby)papegaaiachtigen veroorzaakt een verspreiding van besmettelijke (virus)ziektes zoals PBF.

* Het is een gegeven dat er dragers zijn van deze ziekte zonder ziekteverschijnselen.

* Zonder de mogelijkheid om deze dragers op te sporen, zal de ziekte zich de komende jaren verder verspreiden.

* De ziekte wordt bewust verspreid door kwekers en handelaren die weten dat er besmette vogels in de bestanden aanwezig zijn.

* Vogelverenigingen/bonden en individuele liefhebbers zullen zich moeten bezinnen op preventieve maatregelen.

* De georganiseerde vogelliefhebberij moet onderzoek naar vogelziektes stimuleren en ondersteunen. Zeker als het gaat om ziektes, waarvan te verwachten is dat deze een zeer nadelig stempel kunnen drukken op de gehele liefhebberij.

J.Hooimeijer
Vogelkliniek Meppel

De /

se /

DE VEELSTREPENLORI

Charmosyna multistriata

Door: Henk-Jan Michorius
Foto: B.Dijckmans

Algemeen.

De veelstrepensori's komen voor in Westelijk Nieuw-Guinea (Irian Jaya). Zij behoren tot de vogels van de binnenlanden. Ze komen over het algemeen voor tussen de 180 en de 1800 meter.

Beschrijving.

Het verenkleed is groen met onder op de buik en borst goud-gele strepen. De keel en de voor- en zijkant van de kop zijn iets geleer van kleur. De nek en de achterkant van de kop zijn bruin met kleine oranje-gele streepjes. De staart is olijfgroen met aan de bovenzijde een donkergele punt. De onderzijde is groen-geel. Rond de anus zitten rode veertjes. Opvallend bij deze lori is de snavel. De bovensnavel is grijsblauw met een oranje-rode punt, terwijl de ondersnavel oranje-rood is. Van de lori's hebben alleen de veelstrepensori en de muskuslori een tweekleurige snavel. De iris is rood, de poten zijn grijs met zwarte nagels. Mannen en poppen zijn gelijk van kleur. Over het algemeen zijn de mannen iets fors en ze hebben een langere en grotere snavel. Ze zijn iets intensiever gekleurd aan de kop. Het gewicht ligt tussen de 40 en 50 gram. De jongen zijn gelijk aan de ouders, alleen de snavel is iets zwarter en ze zijn iets donkerder geel gestreept.

De kweek in avicultuur.

Mijn vogels zijn gehuisvest in kooien van 80 cm (lang) x 80 cm (breed) x 120 cm (hoog). In de kooi bevindt zich een broedblok van 18 bij 18 cm bodemoppervlak en een hoogte van 30

cm. Het zijn schuine blokken. Ze lopen onder een hoek van 45 graden naar boven. De temperatuur in de kweekruimte is 17 graden met een hoge luchtvochtigheid. De broedtijd komt overeen met de andere charmosynasoorten zoals de zwartstuitlori, *C.pulchella* en de roodflanklori, *C.placentis* en bedraagt 25 dagen.

Bij de andere charmosynasoorten broeden man en pop afwisselend maar bij mijn paar is het opvallend dat de man overdag alleen broedt. 's Avonds en 's nachts vertoeven ze samen in het nestblok. De jongen hebben bij het uitkomen lang wit dons en na 10 dagen komt er grijs dons door. Na 22 dagen komen de eerste penen door. Toen de jongen 17 dagen oud waren heb ik ze geringd met een 4 mm ring. Na ruim 40 dagen hebben ze een volledig verenpak. Op de 52e dag zijn de jongen uitgevlogen.

's Avonds keren de jongen samen met hun ouders terug in het nestblok. Bij mijn kweekstel overleed de pop toen de jongen drie dagen oud waren. De man heeft toen de jongen voorbeeldig grootgebracht. Bij sectie op de pop werden geen afwijkingen gevonden. Het is aan te bevelen om bij vogels die overlijden altijd sectie te verrichten. Dit in verband met het ontdekken van ziektes en de bestrijding hiervan.

De voeding.

De voeding bestaat uit: Aves Lornectar in de verhouding één deel poeder op vijf delen water. Daarnaast krijgen ze nog andere nectar aangeboden en dagelijks een stukje appel. Bij mij krijgt geen enkele charmosynasoort zaad aangeboden. Regelmatig leg ik wilgetakken in de kooien.

Tot slot.

In de literatuur is erg weinig bekend over de veelstrepensori noch als kooivogel noch over hun leven in het wild. Zij die kweken in avicultuur zijn niet echt verdergekomen. Wel zijn ervaringen opgedaan die van nut kunnen zijn voor het voortbestaan van deze zeldzame vogels. Een groot probleem is het gebrek aan samenwerking tussen de verschillende kwekers. Ik ben ik tot de overtuiging gekomen dat het opzetten van drie onverwante paren noodzakelijk is. Bovendien zou er een studboek moeten komen van deze vogels. Ik zou dit van harte toewijzen. Momenteel wordt in Nederland in samenwerking met het Lori-Journaal Internationaal door de heren Hubers, Loman en Evers gewerkt aan studboek's voor lori's. Inl. Jos Hubers, Klein Baal 33, Haalderen. Het betreft trouwens niet alleen lori-soorten maar eveneens vijgparkieten en hangparkieten.

Ik wil graag een oproep doen aan alle kwekers en houders van deze soorten meer samen te werken. Vandaag kan het nog, morgen is het misschien te laat!

VOGEL '94

meer dan 8000 vogels in honderden soorten.

De GROOTSTE VOGELSHOW VAN NEDERLAND

Van 13 t/m 16 januari 1994

in HET TURFSCHIP te BREDA

Een echte NBvV-show, altijd nieuw, boeiend en leerzaam

Met een keur
aan schitterende
kromsnnavels

De Geschilderde

De naam "geschilderde astrilde" wordt in ons land slechts zelden door de liefhebbers gebezigd. Meestal worden ze genoemd met hun wetenschappelijke naam, *Emblema picta*. Ze komen voor in de zeer warme en droge gebieden in Noord- en Noordwest-Australië. Plaatseijk in groten getale en meestal daar waar zich een riviertje of bron bevindt. Door het in cultuur brengen van gronden zijn er ook meer waterlopen en bronnen aangelegd, wat zeker aan deze vogelsoorten ten goede is gekomen. Het zijn dan ook echt geen nomaden meer. Het zijn vriendelijke en goedmoedige vogels welke mogelijk in een voor hen nieuwe omgeving nog wat schuw kunnen zijn maar zich allengs, vooral tegenover hun verzorger, meer vertrouwelijk gedragen. Een paartje onderneemt alles tezamen zonder dat ze overigens behoefte hebben aan lieflijk contact. Zo zal men maar weinig kunnen zien dat deze vogels bij elkaar wat in de veren zitten te snavelen; ook slapen doen ze niet dicht tegen elkaar aan, er is altijd wel enige afstand. Dit in tegenstelling tot bij voorbeeld blauwfazantjes en anderen. Voor wat lagere temperaturen zijn ze niet zo gevoelig. Gebleken is dat ze zonder enig nadeel temperaturen tot ongeveer plus 8°C gemakkelijk verdragen. Op een goed mengsel zaden voor kleine tropen, aangevuld met eiwitrijk dierlijk voedsel, zoals eiwoer gemengd met wat insectenmeelwormen, mierenpopjes, buffalwormpjes, maden etc. - zullen ze in een uitstekende conditie blijven. Het menu kan, zij het wel met mate, worden aangevuld met groenvoer en gekiemde zaden. Zowel het groenvoer als de gekiemde zaden dienen vers en fris te zijn. Staat een bakje met dergelijk voedsel al ruim een dag binnen hun bereik, dan zullen ze dat verder onaangeroerd laten. Ook hier dus rantsoeneren. Wat het opnemen van zaadjes betreft is het nog interessant te vermelden dat ze dit het liefst doen vanaf de grond. Zaden uit bakjes nemen ze wel op, misschien omdat het niet anders kan, maar liever niet. Geschilderde astrilden zijn bij uitstek geschikt om te houden en te kweken in goed beplante volières. Daarin voelen ze zich het beste thuis en vooral wanneer zo'n volière dan ook nog eens op een zonnige plaats staat, is dat ideaal voor ze. Regelmatig zult u dan kun-

nen zien dat ze, zittend op een stenen plateau of in een laagje zand, liefhebbers zijn van een zonnebad. Het verdient aanbeveling om in een goed beschut hoekje van de volière een laag bosgrond aan te brengen. Daarin maken ze dan een kuiltje dat als slaappleats dient en waarin ze dan de nacht doorbrengen. Ze slapen dus niet in de struiken of in slaapnesten. Ondanks hun voorkeur voor goed beplante volières zijn er ook goede kweekresultaten in ruime broedkooien behaald. Met hun eventuele medebe-

vrijhouden en eventuele nieuwsgierigen verjagen. Er is uiterlijk waarneembaar verschil tussen man en pop. Het vrouwtje mist voor het grootste deel de rode veerpartijtjes op kopje en onderzijde. Bovendien is het zwart wat matter van tint met een bruinachtig waas. Bij het mannetje zijn voorhoofd, teugels, oogstreek, kin en keel dieprood. Schedel, achterkop en wangstreek bruin. Vleugels bruin en iets gehamerd. Rug, nek en halszijden egaal bruin. Borst en flanken zwart met witte ovaalachtige stippen.

woners in de volière zullen ze geen moeilijkheden maken; ze bewaren de nodige afstand. Alleen in de broedtijd zullen ze hun eigen gebiedje beslist

Midden op de buik felrood. Stuit en bovenstaartdekveren rood. Onderstaartdekveren zwart, staartpunten bruinzwart met rode buitenvlag. Ogen

astrilde (*Emblema picta*)

donkerbruin met lichte lijtrand. Boven-snavel zwart met rode lengtestreep, ondersnavel rood. Hun grootte is ongeveer 10 à 11 cm. Opvallend is hun lange en spitse snavel.

De balts bestaat uit een vrij lange ceremonie tijdens welke de man op een niet onaangenaam klinkende wijze van zich laten horen, waarbij hij tevens nadrukkelijk pronkt met zijn rood gekleurde bevedering op buik en onderlichaam. Tijdens de balts houdt hij geen grasspriet of strootje in de snavel, iets wat we bij andere astrilden

broedstemming verkeert, dit aanmoedigen en als het ware uitlokken. Na de paring, welke meestal op de grond plaatsvindt, beginnen de vogels aan de nestbouw. Het nest wordt gebouwd in dichte struiken vlak boven de grond. Waarnemers melden dat er ook nesten zijn gevonden op een hoogte van ongeveer 1 meter. Het mannetje maakt eerst van allerlei materialen, zoals stugge plantenbladen, kleine steentjes, stukjes houtskool, kluitjes aarde etc., een stevig fundament. Vervolgens draagt hij

alé zijn hun nesten meestal niet voorzien van een insluipgang, terwijl dat wel het geval is geweest in volières. Gelijktijdig met het aanbrengen van het koepeltje van het nest wordt ook de binnenzijde met zachte vezels en haren gestoffeerd. Het gehele bouwwerk, dat soms wel eens een slordige aanblik geeft, is in ongeveer 3 dagen gereed. Hierna legt het popje haar 4 tot 6 witte eitjes. Vanaf het derde eitje wordt er gebroed en zowel man als pop doet dat. De broedduur varieert van 15 tot 19 dagen en is afhankelijk van het jaargetijde. In een warme periode is de broedduur korter dan in een koudere periode. De jongen zijn volledig naakt en hun huidskleur is donkerrood. Veel levend voedsel, zoals mierenpoppen, maden, geknipte meelwormen, fruitvliegjes, plantenluis etc. etc. is van levensbelang, evenals overigens wat gekiemde zaden en eivoer. Hebben de oudervogels hierover niet of onvoldoende de beschikking, dan zal dit zich onherroepelijk wreken. Men dient er van uit te gaan dat de jongen gedurende de eerste 14 dagen met in hoofdzaak levend voer worden grootgebracht. Als de jongen 21 tot 25 dagen oud zijn, verlaten ze het nest nadat ze eerst al enkele dagen vanuit de invliegopening de omgeving hebben verkend. Eenmaal uitgevlogen keren ze nog enkele dagen naar het nest terug om daarin de nachten door te brengen. Lang duurt dat niet; in een wat later stadium zoeken ook zij een goed beschut plekje, bij voorkeur op de grond op. Bij pas uitgevlogen jongen is het geslacht moeilijk vast te stellen. Ze gelijken dan erg veel op het volwassen popje, met dien verstande, dat de kleur van hun gevederte nog valer is. De witte veertjes zijn meer grijsachtig en de rode kleur van snavel en veertjes is nog lang niet sprekend. Op een leeftijd van 4 weken zijn ze zelfstandig en als ze ruim 10 weken oud zijn begint de jeugdruil. We kunnen dat vaststellen vooral op het kopje, waar bij de mannetjes dan de eerste rode veertjes zich aankondigen. Dan ook beginnen de vogels u te laten horen dat ze er zijn.

vaak wel kunnen waarnemen. Na de balts volgt al vrij snel de paring. Mocht deze wat lang uitblijven dan zal het popje, wanneer ook zij in de juiste

grashalmen en sprieten aan, welke het popje dan weer voor het bolvormige nest verwerkt, dat boven op het fundament wordt vastgezet. In Austr-

Tekst: Cees van Berkel
Foto: Jan Blasman/van Os.

DE TIMBRADO

Door: H.Koster

Ik werd al bijna direct na het verschijnen van ons bondsblad van juli j.l. door kwekers opgebeld met de mededeling dat ik vermoedelijk een paar woorden verkeerd had geplaatst. Zij hadden gelijk. In de 3e kolom van bladzijde 310, vijftien zinnen van beneden was een fout geslopen. Ik zal voor de duidelijkheid het foutieve gedeelte even vermelden en daarna de verbetering.

Fout: "En wij weten bijna zeker dat die klinkers e of ei verbonden moeten zijn door de klinker r. De klinker r met medeklinkers zonder onderbreking gebracht, maakt er altijd een roltoer van". **Goed:** "En wij weten bijna zeker dat die klinkers e of ei verbonden moeten zijn door de medeklinker r. De klinkers met de medeklinker r, zonder onderbreking gebracht maken er altijd een roltoer van". Zo nu zijn wij weer op de goede weg en wil ik verder gaan met de beschrijving van de volgende groep toeren, de z.g. **Getrapte toeren**. Deze groep komt het meeste voor en er horen alle toeren in thuis wier lettergrepen wel onderling verbonden zijn, maar toch met een zekere scheiding, een bepaalde tussenruimte tussen die lettergrepen, van die soort zijn er vijf toeren. Allereerst krijgen wij in die groep dan de **klingel**. Dat is een toer, waarvan de klanken worden gevormd door de medeklinkers b en l en de klinker i. Die vormen samen dan de klank bli, bli, bli, bli. Bij deze toer mag de metaalklank niet ontbreken en deze moet duidelijk hoorbaar zijn. De toer wordt gebracht doordat de vogel de snavel opent en sluit. Het is een luidruchtige, rinkelbelachtige toer. De maximale waarde van deze toer is 6 punten. Vervolgens gaan wij naar de tweede toer in de groep getrapte toeren en wel de **kleine klok**. Deze toer heeft de meest metaalachtige klank, klinkt vrolijk en is de snelste toer, als de aangehouden tonen geteld worden. Wanneer deze toer goed gebracht wordt, is het een lust om er naar te luisteren. De toer wordt gevormd door de medeklinkers l en n en de klinker i. Hij is erg mooi als men de n duidelijk aan het eind van iedere slag hoort. Men kan hier ook bepalen hoe de weerklink, of nalgalm is, die zonder pauze is en samensmelt met de nieuwe slag die er op volgt. Hier speelt de klinker i, net

als in de kloppende en slaande noot bli (klingsel) een grote rol. De i zorgt in beide toeren voor een metaalachtige klank, die erg mooi is. Slechts zelden levert dit voor één van de beide slagen, een schelle- of scherpe klank op. Men denkt dat dit komt door de medeklinker l die in beide gevallen aan de klinker vooraf gaat. Als wij dan even terzijde gaan naar de toeren van de harzer dan zien wij daar hetzelfde. Het is vanouds bekend dat de medeklinker l voor iedere toer de zachtste medeklinker betekent. Hij geeft geen hard geluid, zoals de k en de d. Volgens de Spaanse theorie komt deze toer, evenals de castagnette, niet veel voor. Maar dat zal inmiddels wel veranderd zijn, men hoort deze toeren toch wel vaak in het lied van de tegenwoordige timbrado. Tevens waren deze twee toeren volgens genoemde theorie aan het verdwijnen (net als bij de harzer de kloeken en de schokkel). Maar omdat er bewust gekweekt is om die toeren weer terug te krijgen en dat inmiddels is gelukt, worden deze mooie toeren nu weer veel gehoord. De beste vormen van de toer zijn de wisselklanken, dalend, duidelijk helder en weer opklimmend. De vage klanken, aanhoudend neuzig en arm van toon, zijn de slechtste. Zowel de goede als de slechte tonen worden door de vogel gebracht met half geopende snavel. U ziet dat de maximale waarde van 12 punten voor deze toer, dubbel zoveel is dan de maximale waarde van de voorgaande klingsel. De volgende en derde toer van deze groep is een groep van klokgeluiden of wel **kloeken** in alle vormen. Deze toer is veelvuldig aanwezig en erg gevarieerd. Toeren die elders niet geplaatst kunnen worden, gaan meestal onder deze noemer. In principe kunnen met alle letters van het alfabet kloek- of klokgeluiden worden weergegeven. Om de gedachten te bepalen volgen hier een paar voorbeelden. Er zijn klokgeluiden met 3 medeklinkers en 1 klinker, zoals bloc, bloc en trik, tric en met 2 medeklinkers zoals soc, soc en blui, blui. Hieruit blijkt wel dat het terrein van de klokgeluiden oneindig is en de variaties niet te classificeren zijn. De hoogste bewaardiging wordt bereikt bij een brede variatie aan klokgeluiden (dus op verschillende manieren gebracht) en de wisse-

lingen zonder onderbreking zijn, de dalende de gelijke en de stijgende geluiden allemaal goed klinken. Zij zijn nog beter als ze samen met de zachte medeklinkers en klinkers worden gebracht en helder gearticuleerd. De langzaamste klanken zijn het best. Deze bereiken een soort nachtegaalaccent, vooral die, welke behalve traagheid, ook nog samengesteld zijn door de klinkers ou. Van normale kwaliteit zijn bijvoorbeeld de toeren die met de harde medeklinkers j, r en c en de samengeknepen keelklank i worden gebracht. Open klanken op a, of neusklanken op e die niet op een schelle manier worden gebracht, behoren eveneens tot de toeren van normale kwaliteit. Mindere vormen, of vormen van geen waarde zijn de onduidelijke, harde, neusachtige en aanhoudend voortdurende geluiden. Deze zijn ongeregeld en klankarm. De klokgeluiden worden in alle variaties door de vogel gebracht die daarbij de snavel open en dicht doet. De maximale bewaardiging van deze toer is 15 punten. Dus bijna of wel helemaal de hoogste bewaardiging die de timbrado voor een toer kan krijgen. Daaruit kunnen wij afleiden dat deze toer vaak gebracht wordt op de diepere toonlagen. Wij weten inmiddels dat de diepe toonliggingen het hoogst bewaardigd worden. De hoogste bewaardiging wordt gegeven voor de beste tonen die een vorm hebben die iets vlugger is dan de fluiten. De vierde toer in de "getrapte groep" is de **castagnette**. Kanarifokkers die geen-of weinig ervaring hebben, verwarren deze toer met één van de tonen die de basis vormen voor de volgende toer, de diepe fluiten van laatsgenoemde toer, die ook in een vorm als chau, chau kan worden gebracht, is de uitingsvorm ongeveer gelijk. De ervaren kwekers onderscheiden deze toer vanaf het eerste ogenblik. De toer kan voorkomen met drie medeklinkers en 1 klinker, 2 medeklinkers en 1 klinker, of 1 medeklinker en 2 klinkers. De medeklinkers zijn ch en s, of cl en s. Met de grondtoon a vormen zij de toeren chas, chas of clas, clas, of chac, chac. De c kan echter ook door de k vervangen worden en dan krijgt men klas, klas. De uitspraak is verschillend, evenals de snelheid van de voortbeweging met slechts en-

use!

De,

kele uitzonderingen, iets sneller in de laatste wending als in de eerste. U zult begrijpen dat deze laatste vorm nog meer variatie geeft. De castagnette is prachtig als hij rustig wordt geuit en niet te lang wordt aangehouden. Dat wil zeggen, niet te veel slagen achter elkaar, waardoor de zang op die van de nachtegaal gaat lijken. Het is een voorrecht om naar dergelijke zang te kunnen luisteren. De vlugge klanken klinken ook niet slecht, wel mooi en aangenaam, maar de castagnette vlug gezongen, moet het toch voor wat betreft de schoonheid afleggen tegen de hierop volgende toer, de Spaans genoemde **cascabeleo**, wat wij noemen, **de kleine klok**. Ik had het reeds vermeld, deze toer is een tijdlang niet op de voorgrond getreden, doch door de grote inzet van de Spaanse kwekers is hij weer volledig terug gekomen. De beste castagnette daalt langzaam, blijft even op diepe toonligging, om daarna weer snel te klimmen. Weinig waarde hebben de toeren wanneer zij voortdurend vage geluiden of uitdrukingsloze klanken en toonarme hoenderachtige of neuzige toeren bevatten. De vogel opent en sluit de snavel steeds tijdens het zingen. De maximale waarde is 9 punten. De laatste toer in deze groep is nu aan de beurt. Dat zijn de **diepe fluiten**. U moet hier de gedachte krijgen bij deze benaming dat deze fluiten op dezelfde diepte liggen als die van de harzers. Het lied van de timbrado ligt in zijn geheel enkele octaven hoger dan het lied van de harzer, maar ter compensatie daarvan is de variatie in het lied van de timbrado natuurlijk veel groter. Deze toer wordt op twee manieren gezongen. Het komt zeer weinig voor dat de vogel beide vormen zingt. Deze toer als chau, chau gezongen is eenvoudig van toon en nergens mee te verwarren. U moet er om denken dat in deze toer niet de slag van de castagnette mag voorkomen, want dan is het geen fluit meer. Een goed opmerker zal het verschil allengs horen. Deze toer is mooi, wanneer hij goed gebracht wordt en gevormd wordt door de klinkers a/u. Zoals bij de meeste toeren heeft de langzame vorm meer waarde dan de snelle vorm. De beste vorm zijn de toeren in golven, d.w.z. dalend, op één toonligging en dan

weer klimmend. De slechtste vormen zijn de voortdurende klankarme en neuzige tonen. De kanarie zingt deze toer door de snavel te openen en te sluiten. De andere vorm van de fluit is piau, piau. Deze toer is mooi, zacht en zoet wanneer goed geuit en is zelfs prachtig wanneer de klinker u aan het eind duidelijk gehoord wordt. Wij horen dan: pi-a-u. De opbouw is eenvoudig met de medeklinker p en de klinkers i, a, u. Een ieder kan deze toer herkennen. De vorm van chau chau komt meer voor dan de vorm piau, piau. Dus denkt u er aan dat maar weinig vogels beide vormen zingen. Beide vormen kunnen samen 12 punten behalen als maximum. Maar als slechts één van deze vormen gebracht worden, blijft het maximum staan op 6 punten. Ik meen echter stellig te weten dat de Spaanse keurmeesters zich niet stringent aan hun theorie houden, want zoals ik gehoord heb wordt één der vormen wel beloond met een hogere waardering dan 6 punten. Hier geldt het weer, hoe langzamer gebracht, hoe waardevoller. De beste vorm van piau is weer dezelfde als die van chau, chau. Dit is de enige toer, waarbij eigenlijk twee verschillende geluiden, onder één noemer gebracht zijn. Een volgende keer zal ik verder gaan met de onderbroken toeren. Voor degene die in de gelegenheid zijn om de zang van deze vogels te horen, hoop ik dat zij de omschreven toeren uit het lied kunnen distilleren.

Noot redactie:

De technische commissie wil graag weten hoeveel leden er in timbrado's geïnteresseerd zijn. Wellicht wil u dat even laten weten, een telefoontje is voldoende.

Naam en adres secretariaat van de TC-zang vindt u voor in dit nummer.

KALENDER 1993

De Rosella

De vogel, die wij kennen als Rosella, wordt in Australië betiteld met "Eastern Rosella" (oostelijke rosella), omdat ze ook nog een Western Rosella kennen, die in het zuidwesten van het continent domicilie heeft. Het woongebied van de Rosella omvat zuidoostelijk Australië: Zuidoost-Queensland, Tasmanië en zuidoostelijk Zuid-Australië. Wat zijn het toch een prachtige vogels en dat komt tot uiting in de wetenschappelijke benaming, **Platycercus eximius**. Platys is plat, certes is staart en eximius is excellent, dus "de excellente vogel met de platte staart". Wat de habitat betreft, nemen de rosella's het niet zo nauw, want ze voelen zich thuis in open bosgebieden, open terreinen, maar ook in parken en tuinen. (In Australië heb ik deze prachtige vogels wel gezien, maar de Nederlandse naam wist ik toen niet.) Het voedsel bestaat uit gras- en onkruidzaden, maar ook granen en zaden van cultuurgewassen. Door veel landbewoners worden ze dan ook beschouwd als een ware plaag als ze gaan opereren in de te velden staande gewassen. Maar eerlijk is eerlijk: ze verdelgen ook heel wat onkruiden. Maar als de vruchten rijp zijn, kunnen ze ook behoorlijk te keer gaan in de boomgaarden. Vooral op appels en peren hebben ze het dan voorzien. Maar ook hier heeft de medaille een keerzijde: in diezelfde boomgaarden verorberen ze legio larven van schadelijke insecten. Tijdens het foerageren zitten de vogels in zichzelf te babbelen, een zacht gekwetter, aangevend dat ze met de hap best tevreden zijn. Worden ze gestoord, dan laten ze een schrille schreeuw horen. De eigenlijke zang is een drietonig gefluit, oplopend, of een twee keer herhaald gefluit. Deze rosella's ziet men soms in paren maar ook dikwijls in zwermen. In de broedtijd zoeken de paartjes echter een geschikte nestplaats op: een holle boom of een andere holte. Er zijn nesten gevonden in konijnsholen en in gangen, die gemaakt zijn door bijeneters. Doorgaans worden 5 witte eieren gelegd, maar ook wel eens een minder of een paar meer. Als de jongen eenmaal zijn uitgevlogen begint ma rosella aan de produktie van een tweede legsel, iets wat niet veel voorkomt bij Australische parkieten. Tot slot nog dit: De rosella's hebben me gevraagd de NBvV te feliciteren met hun 60-jarig jubileum. Graag!

Meindert de Jong.

Zo juist geboren.

12 dagen oud

22 dagen oud

H e t

Ondanks deze voorliefde voor warmte, houden ze het in de koude ook goed uit. Ze worden veelvuldig in voliëres met onverwarmd nachthok gehouden. Onder vochtige omstandigheden hebben ze evenwel te lijden, zodat een overwintering bij wat hogere temperatuur wel aan te raden is. Op zijn minst moeten we dan de binnenvoliëre matig verwarmen. Wanneer je een paar-tje diamantduifjes wil houden, dan hebben ze al voldoende aan een kooi van 1 m x 70 cm en 50 cm diep. Als zit-gelegenheid zijn natuurlijke twijgen van hard hout of plastic stokken niet aan te raden daar deze meestal ook glad zijn. Aan andere takken van verschillende dikten kunnen de vogels grijpen, waardoor de poten en tenen beweeglijk gehouden worden. De voliëre biedt evenwel een aantrekkelijker huisvesting. Tijdens de balts laat de doffer een zacht diep kirren horen en buigt steeds weer voor zijn duivinnetje, waarbij hij zijn lange staart wijd uitstrekt. Als nest nemen de diamantduifjes een halfopen nestkast met een bodemoppervlakte van 14 x 14 cm en draadkorfjes of bakjes van gelijke grootte. Het nest zelf wordt met dunne twijgjes, grassen en kokosvezel oppervlakkig samengesteld. Het legsel bestaat steeds uit 2 eieren, die gedurende 13 dagen afwisselend door beide partners bebroed worden, soms door beiden tezamen. De jonge vogels worden met veel zorg omringd. Eerst bekomen ze de zogenaamde kropmelk, een kaasachtige, kruimelige tot halflappende vloeistof die aan de kropwanden van beide vogels ont-

D i a m a n t d u i f j e

Tekst: Helmud Vögel Foto's: Jan Blasman.

Diamantduifjes (**Geopelia cuneata**) zijn vredelievend en zeer gemakkelijk te houden en te kweken zowel in kooi als voliëre. Ze zijn slechts 19 à 20 cm lang, waarvan de staart alleen al de helft uitmaakt. Het thuisland van de diamantduifjes is Australië, alwaar ze de savannen in het midden en noorden van dat kontinent bevolken. Ze houden van warmte en zon en baden graag in het dikwijls zeer warme zand.

staat. Deze voeding is voor de net geborene duifjes van levensbelang. Eerst na enkele dagen krijgen ze uit de krop geweekte zaden. Het is aan te raden de verschillende gierst en kanariezaden te laten kiemen alvorens ze te verstrekken, omdat de vogels dat liever eten dan in droge toestand. De in de vakhandel aangeboden exotemengeling is voor de diamantduifjes zowel gekiemd als droog toereikend. Troggierst is eveneens zeer geliefd. Meer en ander groenvoer nemen ze ook graag. Geeft men daarbij een duivensteen, grit of schelpenzand, dan ontbreekt het ze aan niets meer. De jonge duifjes verlaten na 14 dagen het nest, zijn dan echter nog niet bekwaam om goed te vliegen, doch enkele dagen later gaat dat al beter. Ze worden verder nog een 14-tal dagen door de ouders gevoed, en leren gedurende die periode zelf voedsel op te nemen. Tijdens de rustpauzes in de dag maar vooral 's nachts slapen de duifjes dicht tegen elkaar aan, waarbij de beide jongen door de ouders steeds tussenin genomen worden. Weldra treedt bij de ouders de broeddrift terug, worden de jongen verjaagd en het nieuwe legsel verschijnt weer in het nest. Men mag niet uit het oog verliezen dat diamantduifjes helemaal niet vredelievend zijn, zodra het om een vogel van dezelfde soort of nauw verwante soorten gaat. Deze agressieve houding leggen ze vooral tijdens de broedperiode aan de dag. Met grasparkieten, kanaries, prachtvinken en andere kleine vogels kunnen ze gemakkelijk in een grote kamer- of buitenvoliëre samen gehou-

Ouderpaar.

den en gekweekt worden. Ze zijn zo vriendelijk dat ze door de kleine zebra-vinken het nestmateriaal uit hun eigen nest laten halen. Interessant is ook de kleurenkweek bij de diamantduifjes. Buiten de wildkleur bestaan er ondertussen een groot aantal kleurvarianten.

G R O T E

TEKST: H.A. MAURER FOTO'S: C. SCHOLTZ/v't HART, VAN DER HOVEN EN H. MÜLLER

S M O E L T J E S

Van de hapvogels of breedbekken, familie Eurylainidae, zijn 14 soorten beschreven die allemaal voorkomen in de tropische en subtropische gebieden in Azië en in Afrika. Hun kenmerk is een gedrongen, geblokte lichaamsbouw, korte en afgeronde vleugels en vooral de brede snavel.

Over het algemeen zijn het rustige vogels, vooral op de dag. Zodra het echter begint te schemeren worden ze actiever en togen ze intens op insectenjacht. Dan blijkt pas wat voor behendige vliegers het zijn. Gelet op hun korte en afgeronde vleugels zijn het geen vogels voor de lange afstanden maar ze zijn zeer wel in staat om snelle en plotselinge wendingen te maken en weten zich bijgevolg als geen ander in de dichte vegetatie te handhaven. Hun nesten zijn groot, soms benaderen ze de twee meter lengte, en peervormig. Ze doen denken aan de nesten van bijvoorbeeld sommige troepialen. Zo'n nest hangt aan de uiteinde van een tak en in de meeste gevallen boven het water. Ondanks de grote omvang van het nest vallen ze nauwelijks op. Met spinrag en mossen wordt het bouwsel aan de buitenkant beplakt waardoor het geheel visueel opgaat in de nabije omgeving van stammen en takken. Ze zijn dus meesters in de camouflage. De ingang van het nest bevindt zich meestal aan de zijkant maar is altijd zodanig gesitueerd dat die niet opvalt. Als nestmateriaal gebruiken ze plantewortels, grasstengels, takjes en bladeren en zoals gezegd spinrag en mossen. Onder in de buidel legt de pop haar 2 tot 4 witte, cremeachtige of lichte rozekleurige eieren die voorzien zijn van enige vlekkening. Het meest bekend is wellicht de **Groene hapvogel**, *Calyptomena viridis*, die in drie rassen, namelijk *viridis*, *continentis* en *siberu* voorkomt in Birma, Thailand, Maleisië, Sumatra, Borneo en nog enkele eilanden. Ze hebben een lengte van ongeveer 16 cm. Het vrouwtje verschilt

Bij voorkeur leven ze in dichte en vochtige bossen met moerasachtige gedeelten of in de dichte en omvangrijke oeverbeplanting van rivieren en stroompjes. Ze voeden zich met insecten, wormen, slakken, diverse soorten vruchten en bessen.

duidelijk van het mannetje; zij is van formaat iets groter, mist de briljante groene kleur, is dus valser, en mist ook de zwarte tekening. Bovendien heeft zij op de keelstreek en de buik een witachtige vlek.

De **Langstaart hapvogel**, *Psarismus dalhousiae*, komt in vijf rassen voor, te weten *dalhousiae* in het Himalayagebied, Birma, Thailand, Laos en Vietnam; *cyanicauda* in Zuidoost Thailand; *divinus* in Cambodja; *psitticanus* in Maleisië en op Sumatra; *borneensis* in de bergstreken van Noordwest Borneo. Hun lengte bedraagt 25 cm, er is uiterlijk nagenoeg geen verschil tussen de geslachten en de pop legt, in tegenstelling tot de andere familieleden, gemiddeld 5-6 roomkleurige eieren.

De **Kaapse hapvogel**, *Smithornis capensis*, vormt met vijf rassen een van de Afrikaanse soorten. *Delacourii* komt voor in Liberië, Ghana en Ivoor-

kust; *camerunensis* in Zuid Kameroen en Gabon; *abigularis* in Noord Angola en Zuid Zaire; *medianus* in Oost Zaire, Oeganda en Kenia en *capensis* in het zuiden van het Afrikaanse werelddeel. Hun lengte bedraagt slechts 13 cm en er is geen of nauwelijks verschil in de uiterlijke verschijningsvorm tussen man en vrouwtje. Deze soort laat zich meer horen dan zien, zo wordt er door waarnemers verteld, vooral tijdens de baltsvluchten waarbij ze met vibrerende vleugels in een korte cirkel rond de zitplaats vliegen. De vleugels veroorzaken dan een opmerkelijk ratelend geluid dat op enige meters afstand hoorbaar is. Het plekje waar ze die baltsvlucht houden is een heel klein open stukje in de dichte vegetatie. Dit alles maakt dat waarnemingen tot de uitzonderingen behoren en dat er dan ook weinig van ze bekend is. De Kaapse hapvogel legt geheel witte en ongevlekte eieren. De hapvogels leven in kleine groepjes, steeds zoekend naar insecten en vruchten. Erg gewild en ook rijkelijk aanwezig zijn zoete vijgen. Jongen worden grootgebracht met louter insecten. Bij het acclimatiseren van deze vogels moeten ze gehouden worden op een temperatuur van 15 tot 20°C in een ruimte met een relatief hoge vochtigheidsgraad. Een ruime vitrine bijvoorbeeld, zou daar erg geschikt voor zijn. Na acclimatisatie en zeker wetend dat ze het aangeboden voedsel goed opnemen, kunnen ze worden gehuisvest in een ruime en goed beplante volière. Het laat zich bovendien verstaan dat die volière moet zijn voorzien van een droog en tochtvrij binnenverblijf waarin bovendien in koude perioden van

2

wat langere duur de temperatuur kan worden geregeld. Met andere woorden dat daarin enige verwarming mogelijk is. Hapvogels worden na enige tijd veelal erg vertrouwelijk ten opzichte van hun verzorger. Het zijn rustige vogels zowel in gedragingen als in geluid. Op een menu van fijngesneden vruchten, universeel-en insectenvoer alsook een zo groot mogelijke variatie aan levend voedsel zijn ze heel goed te houden.

Over de nestbouw van de Langstaart hapvogel *Psarisomus dalhousiae*, vertelt de heer F. van Oeveren uit Maassluis!

Twee en een half jaar geleden kocht ik deze vogels in de winter. Ze kregen onderdak in een kool van 1 m lang x 0,60 m hoog x 0,60 m breed. De vogels werden gevoerd met kleine visjes, Claus bruin, universeelvoer van Bogena, wat verschillende soorten klein gesneden fruit, wat stukjes hart en gehakt, soms wat gekookt ei en rijst. Verder wat krekels, zeel meelwormen en enkele moriowormen. Iedere week krijgen zij Gezasept in het water en vitamine A druppels. Als ik zie dat de vogels zogenaamd happen (wat ze regelmatig doen) geef ik dit enkele dagen achter elkaar.

Het eerste jaar gingen de vogels begin mei naar buiten, maar het was een slecht voorjaar en al gauw zaten ze dik, ik heb ze toen weer naar binnen gehaald en ze in de 2e week van juli weer naar buiten gedaan en deze keer ging het goed, ik heb ze tot half oktober buiten gelaten.

Vorige zomer gingen ze op 15 mei naar buiten, het was een goed voorjaar dus ging het gelijk goed. Rond 20 mei zag ik de man aan een touwtje trekken wat vast zat aan de voliëre en omdat hij maar bleef trekken heb ik

van een bol niet te stug touw en niet te dik, wat stukjes van ongeveer 50

cm geknipt en op een hoogte van 1,50 meter neergelegd. Tot mijn stomme verbazing gingen de vogels nestelen. Als plaats werd gekozen voor een klimroos, waarschijnlijk omdat de touwtjes aan de doornen vast bleven hangen. De vogels gingen met een touwtje op de tak zitten en draalden helemaal rond tot het touwtje vast bleef zitten. Dit bouwen heeft 4 weken geduurd en op het laatst was het een nest van ongeveer 1 meter lang. Van boven was het peervormig geworden en was opgevuld met cocoshaar. De rest hangt met draadjes touw tot op de grond.

Op 24 juni zag ik de pop in het nest zitten, regelmatig ging de man naar haar toe met een stukje fruit, bij voorkeur een witte druif, of met een klein groen blaadje wat van een struik afgerukt werd. Ook de pop kwam als ze van het nest was; terug met een blaadje, waarschijnlijk om het nest te bekleden. Wat opviel was het bewe-

3

gen van de staarten, deze gingen snel op en neer en dat gaf een piepend geluid. Dit deden de vogels vanaf het begin dat ze buiten kwamen. Af en toe gaat de man op het nest, niet langer dan een paar minuten, het vrouwtje broedt het meest. Na zo'n 20 dagen op het nest te hebben gezeten zag ik op een dag de vogel niet meer terug gaan. Ik heb toen in het nest gekoken en zag dat er een eitje in lag. Dit was helaas niet bevrucht. Het eitje was roomkleurig en het had dezelfde afmetingen als het ei van de bourkeparkiet. Ik hoop de volgende meer meer succes te hebben.

Tenslotte vertelt Rob van Druten uit Lichtenvoorde over diens ervaringen met de Langstaart hapvogel.

In maart 1991 zag ik bij een plaatselijke vogelhandelaar twee vogels zitten die erg slecht in conditie waren, ze boeiden me wel door hun grote ogen maar toch schonk ik er verder geen aandacht aan. Daar ik er wel een paar keer in de week kom, zag ik ze zienderogen achteruitgaan, en besloot ik ze alsnog weg te kopen. De prijs vond ik aan de hoge kant voor twee ten dode opgeschreven vogels, maar er is niets ergers dan dat vogels moeten sterven door onwetenschap over voedsel en leefgedrag. Ik kwam er mee thuis en mijn vrouw verklaarde me voor gek om zo veel geld uit te geven voor een hoopje ellende. Maar goed, ik had ze goed warm gezet en van al-

GROTE SNOELTJES

les voorgeschoteid. Daar ik zelf astrildes kweek, had ik ook van allerlei levend voer in huis waaronder ook meelwormen en deze aten ze goed. Maar voor de rest alleen een beetje universeelvoer; fruit aten ze niet. Ik sprak iemand die kweekte lories en die vertelde me dat ze zonder honing over het fruit dit ook slecht aten, dus heb ik er honing over gedaan en dat ging goed. Verder heb ik brieven geschreven naar vogelparken, om toch meer te weten te komen over deze vogels. In de jaargang 1988 van Onze Vogels stond een stukje over deze vogels. Ondertussen knapten ze al aardig op, na 14 dagen kregen ze voor het eerst badwater dit beviel heel goed, want het eerste wat ze deden was lekker badderen. Dit was toch een teken dat ze goed in orde waren. De rui verliep normaal, alhoewel deze vogels in de natuur groen zijn werden ze blauw van kleur en men vertelde mij dat wanneer ik eendags muizen zou gaan voeren, ze weer groen zouden worden, maar deze aten ze niet. Een half jaar later kwamen de problemen. De vogels kregen allerlei korsten in en om de snavel. Ik heb goed contact met onze vogelarts dhr Kuyk en die onderzocht de vogel en de ontlasting. de uitslag was vitaminegebrek en schimmel. Tegen vitaminegebrek kregen ze twee maal een injectie en

tegen de schimmelvorming werden ze behandeld met nizoral vloeibaar. Dit deed ik over een morioworm die ze heel doorslikken. Na een maand was alles weer in orde. Ondertussen is er een koppel bijgekomen dat tot op heden nog groen is. Een ervan kreeg een traanbuisontsteking met gevolg dat er een dikke bult op de snavel ontstond. Ook met deze vogel ging ik naar de dokter die het er zo uit kon snijden. Toch bleek het weer door dezelfde schimmel te zijn. Nu behandel ik ze om de drie maanden met nizoral wat heel goed bevat. De voeding bestaat uit een goed universeelvoer, fijn-gesneden fruit met honing en zo veel mogelijk verschillende insecten, o.a. sprinkhanen, krekels, meelwormen, moriowormen, en alles wat er buiten kruipt en vliegt. Klein gesneden stukjes tahoe lusten ze erg graag. Het beste is om deze vogels als het goed weer is naar buiten te doen, omdat ze ook daar nog een heleboel eetbaars kunnen vinden. Verder zijn het leuke lieve dieren die handtam worden en waar je je erg aan gaat hechten. schriften litho's

Onderschriften

- 1) Groene hapvogel
- 2) Groene hapvogel
- 3) Langstaart hapvogel
- 4) Kaapse hapvogel

4

Bouwmateriaal

door Prof.Dr.Anthonie Stolk

Houdt men een verongelukte vogel in de hand, dan treft ons zijn geringe gewicht. Hoe is dit mogelijk, vraagt men zich onwillekeurig af, omdat de vogels uit dezelfde bouwmaterialen als de overige dieren bestaan, waarvan wij slechts de ingewanden, de beenderen en de spieren willen noemen. Hoe kan de vogel dan zo licht zijn?

Vogels zijn gewervelde dieren met vier ledematen, maar ze zijn tot vliegtuigen omgebouwd. Hoe dit tijdens de evolutie tot stand is gekomen, hoe zich uit voorpoten vleugels hebben ontwikkeld, laten wij hier rusten. Hier interesseert ons alleen het eindresultaat. Op het eerste gezicht lijkt dat zeer bevredigend te zijn. Alle vogels dragen een verenkleed en zoals men weet zijn veren zeer licht. De stof waaruit ze bestaan, en de speciale manier waarop ze gebouwd zijn, maken ze tot een elastisch en tegelijkertijd taai materiaal met uitstekende eigenschappen, dat een groot aantal functies tegelijk vervult.

Behalve de taak de vogels tegen de weersinvloeden te beschermen en de verschillende functies die de kleuren van het verenkleed hebben, dient dat materiaal in de eerste plaats vliegtechnische doeleinden. Bij het bekijken van een geplukte gans, eend of kip wordt dit bijzonder duidelijk. Door de bekleding van harde dekveren en

van kleine zachte donsveren wordt aan het vogellichaam een voor de vlucht gunstige, ideale vorm gegeven en worden van de vleugels doelmatige draagvlakken gemaakt.

Dat niet alleen de veren licht zijn, blijkt uit het volgende experiment: Twee even grote botten worden aan weerszijden van een weegschaal gehangen: een bot van een zoogdier en een bot van een vogel. Het vogelbot blijkt veel minder te wegen. Wordt het vogelbot in het water geworpen, dan blijft het drijven, mits men het tevoren waterdicht heeft gemaakt. In tegenstelling tot het zinkende zoogdierbot, is het zeer licht. Weer vragen we ons af, waardoor het grote verschil in gewicht van beide botten ontstaat.

Zagen wij een zoogdier- en een vogelbot door, dan is terstond te zien, dat het laatste vrijwel geheel met lucht is gevuld, terwijl het zoogdierbot vrijwel massief is.

Nu zou men kunnen denken dat door de luchtige bouw en het geringe ge-

wicht de vogelbotten gemakkelijk kunnen breken, maar dit is absoluut niet het geval. Zo bestaan de dunne schedelbeenderen uit fijne lagen, die met beenbalkjes tegen elkaar steunen. Op die manier blijkt stevigheid gepaard te gaan met een minimum aan gewicht. De vijf centimeter lange schedel van de nachtzwaluw *Caprimulgus europaeus*, die ook wel geitenmelker wordt genoemd, weegt niet meer dan een halve gram.

Dat vogelbotten hard zijn, is aan elke hondvriend bekend. Een uitzondering moet voor vetgemest pluimvee worden gemaakt, dat vrij kan rondlopen.

Omdat vliegen een veel energie vergende bezigheid is, is voor vogels veel hoogwaardig voedsel vereist. Toch mogen ze niet teveel voedsel in hun lichaam opslaan, omdat dit hen nu eenmaal te zwaar zou maken. Wat een vogel eet, wordt snel verteerd en wordt niet lang opgeslagen. Zo geeft een groot aantal bessenetende vogels reeds na ongeveer tien minuten de onverteerbare resten van hun voedsel weer af. De vleesetende vogels hebben daarvoor één tot drie, de graanetende 2 1/2 tot twaalf uur nodig.

Doordat afvalstoffen onmiddellijk worden uitgestoten, kunnen de vogels dan ook een urineblaas missen.

Vogels dragen dan ook geen jongen, zoals de zoogdieren en de mens, maar ze leggen (zoals bekend) een aantal eieren in nesten, die ze daar ter plaatse bebroeden. Op die manier ontstaat tijdens de voortplantingsperiode geen extra vlieggewicht.

Vleermuizen, die evenals de zoogdieren en de mens deze mogelijkheid niet hebben, kunnen per keer slechts één jong dragen. Een snelle spijsvertering, met lucht gevulde botten en een donzig verenkleed vormen in feite de lichte bouwconstructie van het vogellichaam. Het blijkt een voorwaarde voor het vliegen te zijn.

